ЦЕ ЧИСЛО МАЄ 40 СТОРІН

Ч. 5 (4497) ЛЬВІВ, РІЗДВО ХРИСТОВЕ, 7. СІЧНЯ 1939. Рік XVII

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЩОДЕННИК

Ціна 30 гр

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: місячно разом з „Всесвітньою Історією" — 3 зл. 40 гр.; чвертьрічно — 10 зл. 20 гр.
У ЛЬВОВІ: місячно з „В. І." й доставою до дому — 3 зл. 65 гр.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: разом з „Всесвітньою Історією" чвертьрічно: в Чехії, Словаччині і в Карпатській Україні — 65 кч.; Франції — 85 фр.; усіх інших краях — 20 зл.

АДРЕСА: „НОВИЙ ЧАС", Львів, Косцюшка 1 а.
„NOWYJ CZAS" Lwów, Kościuszki 1 a
Тел. Редакції: 106-13, 230-13.
Конта П. К. О. Львів 501.506. Прага (Чехи) 78.726. Відень Е. 124.812. Париж с'с 180.066

На небі зірка ясна засяла...

[illegible]ад землею Божий глас!..

[illegible]десь дзвонить дзвін,
[illegible]ям зайшло —
Чи чуєте — гряде вже Він —
Як в книгах писано було!...

Христос родився!... Бє зоря
Вогненна в далині з орбіт —
Шумлять гаї, шумлять моря,
Сповняється великий міт!...

Гудуть і холми і яри —
Безодні будяться зі сну
І по степах шайні вітри
Несуть веселу новину...

Іде Месія вже, брати!...
Несеться всюди Божий глас —
Двигне невіж із темноти,
Бо йде Його великий час.

Друг друга щиро обійміть,
Щоб ясно у душі було;
Дітей своїх благословіть,
Хай щезне, наче дим, все зло!...

Покиньте сум, покиньте гнів,
За стіл хай сяде дужий рід —
Хай задзвенить різдвяний спів,
Сусідом врадуєсь сусід!

Хай щастя запала в очах,
Всміхнуться очі і уста —
Любов хай процвіте в хатах
В цей день рожденного Христа!...

Воєслав Гридень

о. ЮЛІЯН ДЗЕРОВИЧ.
Голова Т-ва ім. Св. Андрея.

Містерія Святої Ночі

Вифлеєм — Вертеп — Різдво!

Величні слова. Слова, що їх людство довго вичікувало. Слова святі кожному християнинові. Вони — пробний камінь нашої віри, вони символ віри в перемогу Правди для всіх, хто прагне її.

Годиться глибше призадуматися над подією - містерією Святої Ночі, глибоко розважити символ Різдва Христового. Яка осяйна, вічна символіка!

Тайною нашої віри є Різдво Христове і ми з найглибшою побожністю, зі сердечною радістю складаємо поклін і хвалу Божій Дитині. Згадуємо жертву Сина Божого за нас і наші серця горять вірою й дякою. І також, коли в Різдвяну Ніч заяснюють мільйони вікон і по всій Рідній Землі загомонять радісні, могутні мельодії коляди — в наших серцях росте й кріпиться віра в перемогу Божої Правди на світі й на Рідній Землі.

* * *

Месія був обіцяний ще в раї, говорили про Його прихід пророки, тужили за Ним кращі з поган — Сократ, Ціцерон, Вергілій, Горацій. Вижидали Його по римських вязницях та каторгах тисячі й тисячі бездольних мучеників. Визирали Його мільйони, сковані кайданами насилля. І він прийшов, коли сповнився час. Коли „прийшла кончина літа"...

І нині, хто має вуха, щоб слухати, чує голоси туги й віри усюди, де люди страждають через неправду. Туги й віри, бо й у найважчі хвилини, хвилини нещасть цілих народів, не меркне у них зоря надії на ясне завтра. Підтримують цю віру вибранці й мученики, щоб світила і вказувала шлях незрячим.

У маленькій, гористій та вбогій країні, серед простого люду, зійшов Син Божий на землю, — „в стайні убогій, в нищеті многій". І в наших земних справах подивляємо нераз ласку Божу — власне в нищеті многій давати почин до великих діл. Ось і в наші дні Всевишній своєю ласкою засвітив смолоскип надії там, де ледво блимала свідомість Божої й людської Правди.

Господь у незбагнутій доброті своїй осяяв світлом ласки найперше бідну хижу гірського чабана, курну хатину бідняка-простолюдина. Дрібна й убога ця хижина, та не сходить вона з людських очей та уст. Бо ж над нею, як над Вифлеємом, ясніє Світло Правди.

Коли над Вифлеємом заясніла зоря й задзвеніли янгольські арфи, небагато було між людьми таких, що цю зорю побачили й янгольську музику вчули. Бо „люди сиділи в тіні смертній"... Як і сьогодні ще в тіні смертній сидять ті, що топчуть Божу Правду, як і ті, що коротають вік у тьмі несвідомости й безпросвітности.

Волхви з далеких країн, ген відтіля, де сходить сонце, йдуть до Христа з поклоном. Їх серце чує, що щось величнє віщує зоря над Вифлеємом. Чують пісню янголів про славу Богові на небі і мир на землі людям доброї волі й спішать з поклоном Правді. Бо розуміють звіздарі дуже мудрі, що правдива й вічна потуга не в силі меча, але в силі духа й Правди.

Вони зустрічають Ірода й звіщають велику новину. Та він незрячий. Він вірить тільки в насилля. Надіється звести Правду зі світа вбивствами невинних. Посилає своїх безбожних слуг до Вифлеєму, щоб убили новонароджене Дитя.

Даремна його злоба. Любов, правда, віра й справедливість сильніші за злобу, насилля й пострах.

* * *

На годиннику історії посуваються вказівки й бють години з невідхильністю призначення. Божа рука кермує ними.

Різдво святого ясний день
Вістить нам кращі сни та яви:
За Ним щасливий день гряде
І зоря Правди у заграві.

ВІТАЄМО ВСІХ НАШИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ І СПІВРОБІТНИКІВ, УСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТАЧІВ, ДРУЗІВ, ПРИЯТЕЛІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ, ВІТАЄМО УСІХ УКРАЇНЦІВ НА РІДНІЙ І ЧУЖІЙ ЗЕМЛІ З НАРОДЖЕННЯМ ХРИСТА Й БАЖАЄМО ПРОВЕСТИ ЦЕ СВЯТО НАЙБІЛЬШ РАДІСНО І ВТІШНО.

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

РЕДАКЦІЯ „НОВОГО ЧАСУ".

О. Д-Р АВГУСТИН ВОЛОШИН

З Різдвом Христовим!

На порозі нового року вітаємо Тебе, Народе Карпатської України, радісною вісткою: Карпатська Україна вступає в другий етап свого державного життя.

За волею Всевишнього старий рік приніс нашій країні визволення з вікових кайданів, що проти всіх Божих і людських законів відбирали Народові його найприроднійше право: жити на своїй землі своїм вільним життям.

Наш сильний, повний життєвої енергії й запалу нарід чином доказав, що „вольного духа не скути в кайдани". Він по геройськи перетривав критичний час неволі й наприкінці минулого року завершив переможно свій тернистий шлях до волі. Сьогодні він сам, як виключно єдиний суверен, кермує своєю долею та як повноправний член засів у народів вольних колі.

Новий, 1939-ий рік зустрічаємо з непохитною вірою: він скине з затроюваних продовж віків душ тавро неволі, розітне останні „старі серця труді та вліле в них чистої живої крови".

1939-ий рік застане нарід Карпатської України обєднаним при праці для свого кращого завтра.

А Ти, Всевишній, що ласкою Своєю благословив наше визволення, благослови й надальше нашу працю для добра нашої малої держави та для слави нашого Народу.

У новий, 1939-ий рік вступаємо з найкращими надіями.

В ІМЯ БОЖЕ!

Хуст, дня 1. січня 1939.

Д-р Августин Волошин

„ТРЕБА НАМ СВЯЩЕННИКІВ - СУСПІЛЬНИКІВ"

ІНТЕРВЮ КОРЕСПОНДЕНТА „НОВОГО ЧАСУ" З АПОСТОЛЬСЬКИМ АДМІНІСТРАТОРОМ ДЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ, ПРЕОСВЯЩЕННИМ Д-РОМ ДІОНИСІЄМ НЯРАДІЄМ.

Д. Олексій Нярадій

ХУСТ, у грудні 1938.

Преосвященного Д-ра Діонисія **Нярадія** бачив я вперше в салі »Словянського Дому« підчас вітальної святочної вистави, що її влаштовувала в Його честь »Нова Сцена«. Пригадую: бадьорий вигляд, життєрадісна усмішка й молодечі рухи. Я сказав тоді до одного журналіста, що сидів поруч вого вождя народу.

— Я захоплений нашим новим Владикою. Так уявляю собі духового вождя народу.

Коли я виходив сьогодні з вітальні Преосвященного по двогодинній розмові з Ним, я стрінув редактора хустської »Нової Свободи«. Він спитав:

— Як же-ж подобається вам наш новий Владика?

І я закомунікував:

— Я захоплений Ним. Так уявляю собі духового вожда народу.

*

Наша розмова з Преосвященним почалася ремінісценціями: »Новий Час« — Галичина... Владика знаменито знає Галичину й піддержує з нею жваві звязки. Щороку відвідує Митрополита Кир Андрея й обох інших єпископів, має тісні звязки зі священством... Пригадує: був на консекрації перемиського владики Йосафата... Для Митрополита Андрія не знаходить слів захоплення...

— Шліть Йому від мене мій найщиріший привіт — звертається до мене на закінчення цієї неофіціяльної частини й починає оповідати історію свого іменування Апостольським Адміністратором для Карпатської України.

— 3-го листопада ц. р. поїхав я як крижевацький єпископ, у товаристві трьох хорватських єпископів, що мали свої діла у Святій Столиці, до Риму. Тут і заскочили мене листопадові події — арбітраж, приділення Ужгороду й Мукачева до Мадярщини... Я зясував собі наслідки цього: 100.000 душ лишається без єпископа, без проводу. Я вистосував у цій справі зараз таки меморіял і передав його на руки секретаря Конгрегації для Східньої Церкви, кардинала Тісеранта. Потім був я на авдієнції в секретаря Святої Столиці, особистого секретаря Святішого Отця кардинала Пачеллі, після чого мені визначено авдієнцію у Святішого Отця на день 14. листопаду.

На авдієнції були порушені, очевидна річ, справи, що торкаються моєї крижевацької епархії й по вичерпанні теми я збирався відійти. Але Святіший Отець сказав:

— Я маю з Тобою говорити ще про інші справи. Я вже обговорив річ з кардиналом-секретарем.

Після цього Святіший Отець заявив:

— Statim providebimus pauperrimo populo in Subcarpathia, qui permansit sine pastore et aliis necessariis. (»Ми завжди будемо піклуватися найбіднішим народом Підкарпаття, що лишився без пастиря й інших необхідних засобів").

— В три дні по авдієнції я отримав декрет, що ним іменується мене Апостольським Візитатором для Карпатської України з усіми правами, що їх мають Апостольські Адміністратори. Одночасно дістав я припоручення негайно виїздити на Підкарпаття. Я випрохав собі дозволення поступити ще в свою крижевацьку епархію, щоб поладнати деякі діла. Я й поїхав туди: хоч задержався на старому місці дуже коротко. В три дні по моєму виїзді з Риму, прийшла телеграма з Риму: »Негайно виїздити на Підкарпаття!«, а вже на другий день — експресний лист з тим же припорученням.

—Ось історія мойого іменування— закінчив оповідати Владика. З неї, як не можна краще, ясно, з якою прихильністю й батьківською опікою ставиться до нас Апостольська Столиця.

Пригадую своїому Достойному Співрозмовцеві про бурхливі овації в Його честь памятного вечора у »Словянському Домі«. Добросердечно всміхається.

— Я був зворушений усім цим. Мене незвичайно тішать симпатії, з якими до мене ставиться населення. Запевнюю вас, що я зі свойого боку доложу всіх старань, щоб усі його надії, які покладає на мене, були сповнені.

— А тепер, чи можу просити ласкаво поінформувати мене й Читачів »Нового Часу« про стан, який Ви, Ексцеленціє, застали по приїзді в Карпатську Україну? — звертаюся з першим питанням.

— Коли йде про цифри, то під моїм проводом лишається 400 тисяч душ зпонад 300 священиками. На цьому місці згадаю, щоб не ширилися непорозуміння: деякі голоси не перестають подавати, що єпископ Стойка має й надалі права юрисдикції, не дивлячися на те, що Мукачів і Ужгород припали Мадярщині й що єпископ Стойка лишився там. Отже заявляю категорично: **Апостольська Столиця відібрала єпископові Стойці юрисдикцію над усіми греко-католиками мукачівської епархії, котрі ли-**

шилися на території федеративної держави, й передала її мені.

Та до нашої теми. Куди важніша справа, ніж чисельні підрахунки, стан так священства, як і населення.

Бачу справу ясно: нам треба свідомого священства, треба священників - суспільників, що працювали б серед народу не тільки з проповідниць. Тому найпекучішою проблемою стає виховання кадрів священників-патріотів. В цьому напрямку вже працюємо. В короткому часі перенесеться греко-католицька Духовна Академія з Ужгороду до Оломовцу, де наші богослови матимуть свій окремий ректорат. Я зі своєї сторони подбаю, щоб юнаки дістали добру опіку ОО. Василіян, яких, до речі, тут дуже бракує. Дальше розписано конкурс для студентів-богословів, що виїхали б на теольогію до Риму. То незвичайно важна квестія для нас. Прошу уявити, що інші народи мають в Апостольській Столиці свої дуже сильні станиці, а ми лишаємося майже без усякого заступництва. Цей ненормальний стан мусимо за всяку ціну змінити, коли хочемо, щоб у майбутньому нас не ставлено перед доконаними фактами.

А потім — друга сторінка — праця серед народу й для народу. Тут найважніша справа — католицька акція. Треба просто, щоб священники вибрали в кожному селі й місті найздібніших батьків і матерей, дівчат і хлопців і через них пізнавали потреби їхніх середовищ. А потім треба ці потреби полагоджувати: давати найбіднішим запомогу, подбати про шпиталі для недужих, примістити дітей убогих батьків при багатших родинах на вдержання. Засновувати варстати праці, молочарські й загалом господарські школи, тощо. А під усю акцію — очевидна річ — **дати здорове, сильне, національне підложжя.**

Далі мусить наше священство впрягтися до культурно-освітньої праці по »Просвітах« та інших суспільних установах, щоб збудувати поміст між собою й інтелігенцією та йти з нею рука-в-руку — в будуванні нашої молодої держави.

Сиджу й — як заворожений — слухаю слів Владики-Патріота. Яка щаслива наша країна, що дістала такого Пастиря.

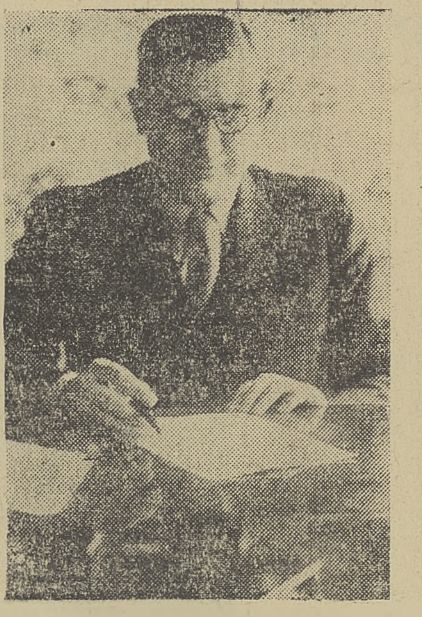
До вітальні входить секретар і просить Преосвященного на вечерю. Щойно тоді завважую, що годинник показує... 9-ту ввечері й що ми говорили не пять хвилин, а повні дві години. Збентежений, прошу вибачення й ...заповідаю в швидкому часі навідатися знову. Справ так багато до обговорення, а ми так мало з них вичерпали. На обличчі Достойного Співрозмовця появляється усмішка:

— З найбільшою радістю вітатимемо. Тут вам ще одна точка моєї програми; цим разом уже приватної натури: **хочемо збудувати міст постійного звязку та співпраці і з пресою.**

Осип Хустський.

ЮЛІЙ РЕВАЙ

На чисті води

Юлій Ревай
Міністр Карпатської України.

Три місяці минає від часу, як карпатські українці заявили свою невідхильну волю самим кермувати своїм життям та своє неоспориме право самим рішати про свою долю. Три місяці, як тисячні маси з ентузіязмом вітали на вулицях Ужгороду свою першу Владу, скидаючи з себе перед усім світом прокляте тавро: нондум матурі — ще недозрілі до правління.

То були дні Великої Радости, Великого Тріюмфу. Та ті, що їм прийшли на зміну, принесли молодій Державі один за одним великі удари. Зазіхання сусідів, що порішили знищити нашу державність у самому зародку, ворожа пропаганда ззовні й унутрі, віденське рішення, евакуація, зрада фальшивих вождів — усе це поклало новий Уряд Карпатської України перед величезні труднощі.

Треба було працювати днями й ночами, щоб наладнати сяк-так перервану комунікацію, щоб повміщувати на нових місцях та пустити в рух державну машинерію, засобити населення в припаси живности; словом — щоб доказати всім, що наша країна, не дивлячись на віденську операцію, буде жити своїм власним державним життям. Нова конституція Карпатської України, ухвалена чехо - словацьким парляментом і сенатом, відчинила дорогу до нового життя.

В преважних хвилинах борикань з тисячами труднощів, небезпеками й загрозами, треба було молодій Державі конче дістати хоч би найменшу підмогу ззовні. Поміч і прийшла. Німеччина, а згодом Італія своїми виступами зняли з плііч Уряду одну з найбільших його турбот — турботу за ненарушність кордонів Держави, а Румунія виявила справді братерську поміч, уможливлюючи нашому Урядові апровізацію нашого населення.

В останніх часах приняло населення Карпатської України з радістю вістку про близьку нормалізацію сусідських відносин з Мадярщиною, державою, що дотепер, як сусідня, ставилася до нас досить ворожо.

Для Карпатської України перестала існувати загроза ззовні. Всю свою енергію може Уряд присвятити тепер внутрішнім справам: консолідації народних сил, розподілові й інтенсифікації праці та загалом наладнанню й розбудові життя внутрі Держави.

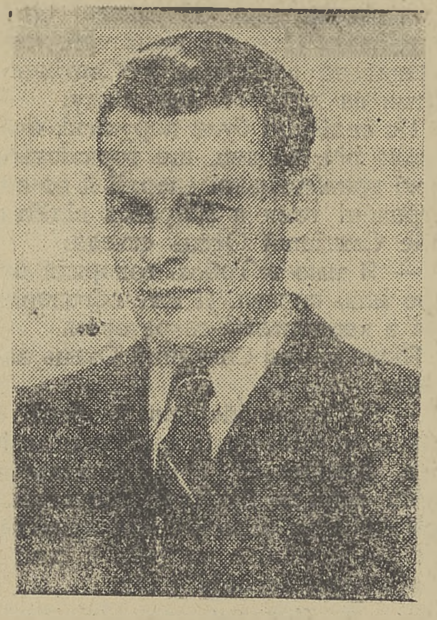
Перепон на шляху більш немає. Становище Праги до Карпатської України, як це виявилося підчас виборів президента та при іменуванні нових урядів, силою обставин ґрунтовно змінилося в нашу користь. Всі інші внутрішні перешкоди поважнішого значіння не мають. Українська Стихія та її гін будувати власну державність захоплює у своє русло всі залишки сумного минулого.

Державний Корабель Карпатської України випливає на чисті води.

Хуст, дня 1. січня 1939.

ПАВЛО ДОБРОВСЬКИЙ

Залізниці в Карпатській Україні

Павло Добровський
Референт Міністерства Комунікації Карпатської України.

Писати про залізниці на Карпатській Україні? Ох, як болюче писати про живе тіло, з якого силоміць вирвано головну аорту й яке ще кровавить невинною теплою кровю.

Але ж і легше стає на серці, коли пишу про наші залізниці, як про державні залізниці Карпатської Укаїни.

Наші діди могли лише дивитися на залізницю й подивляти скорість руху та силу поїздів; наші батьки могли лише мріяти про залізничну службу та де-не-де з ласки панської могли дістати якусь працю чи якесь підрядне місце при державних, та не наших залізницях. А ми сьогодні говоримо про наші залізниці як про власне добро, говоримо як господарі у власній хаті.

Небагато тих залізниць залишилося в нас: підступний сусід голодною рукою вирвав від нас полудневу частину наших залізниць, відірвали нас від західньої частини ЧСР. І заговорив тоді про нежиттездатність нашої молодої держави. Сподівався мадяр, що роскішний край Карпатської України так і посунеться до Мадярщини. Але завівся. Карпатська Україна живе, цвіте. Мов весняна буря заграло тут життя. Забраний залізничний шлях ми заступили автобусами та вантажними автами з Хуста через Сваляву та Перечин аж до Пряшева. Поїзди повні. Нам приходиться збільшувати кількість поїздів та розширювати ґарнітури.

З днем 1. січня 1939. р. розпочинає свою діяльність новоорґанізована дирекція державних залізниць Карпатської України з осідком в Хусті. В дирекції засядуть свої люди — українці. Мало є ще нас. Бракує нам фахівців. Минулий режим не був щедрим для нас на посади. Ми були упосліджені. Але ми все переможемо! У нас є безмір доброї волі, бо все, що робимо — робимо для себе й своїх нащадків. А не святі горшки ліплять.

Весною розпочинаємо будову залізничного шляху з Хусту через Сваляву, Перечин до Пряшева. Застукають мотики, чекани та лопати. Динаміт буде розривати скали. Тунелі гори прошиють. Довгою биндою поміж чарівними ґрунями устелеться залізничий шлях, а по рейках задуднять бистроїздні поїзди. Забренять телефонні дроти, серед шуму зелені лісів, вздовж і впоперек рознесеться радісний сміх молодої нашої держави. І все зіллється в могутню мельодію: Живе, о браття, рідний край не даром бились ми за волю!...

Павло Добровський

Д-Р МИХАЙЛО КОЧЕРГАН

Автономія Карпатської України в світлі законів

Д-Р МИХАЙЛО КОЧЕРГАН,
Керівник Відділу Законодавства Карпатської України.

Дня 16. грудня ц. р. під числом 328 Збірки Законів і Розпорядків оголосило правительство Чесько-Словацької Республики конституційний закон **про автономію Карпатської України**, прийнятий у празькому парляменті дня 22. листопаду ц. р. З днем проголошення цього закону втратили силу всі закони й розпорядки, які противорічать його постановам; також скасовано уряд губернатора, віце-губернатора, канцелярію губернатора і губерніяльну раду.

На доказ того, що Карпатська Україна прилучилася добровільно до Чесько-Словацької республики, наведено на початку закону таке: „Виходячи з дійсності, що південнокарпатські русини добровільно прилучилися до Чесько-Словацької республики і що їхній країні забезпечена найширша автономія — як після договору заключеного в Сан Жермен з дня 10. вересня 1919., так і в § 3. конституційної грамоти, „Народнє Зібрання ухвалило цей закон“.

На основі конституційного закону Карпатська Україна лишилася **автономною складовою частиною Чесько - Словацької республики**. На чолі управи країни стоїть уряд, котрий творить складову частину центрального уряду в Празі. Іменує його президент республики на внесок предсідництва сойму Карпатської України, оскільки цей є уконституований. Від 11. жовтня аж до створення цього парляментарного уряду який є відповідальний тільки перед соймом, виконує правительственну виконавчу власть іменований уряд, який складається з трьох міністрів і який рівнож являється складовою частиною центрального уряду.

Сойм вибирається загальним, безпосереднім, тайним голосуванням по принципу пропорціонального заступлення.

Виборче право мають всі особи без різниці полу, які в день виборів скінчили 21. рік життя, а які — розуміється — не є виключені від виборчого права.

Перше засідання сойму має скликати до одного місяця після виборів, що мусять бути переведені до 5-ти місяців від оголошення **конституційного** закона, т. зн. **найпізніше до** 16-го травня 1939., **президент** республики до міста, **яке встановить** Уряд Карпатської **України**. Засідання першого сойму **веде до** вибору його предсідництва уповноважений партії, яка при виборах осягнула найбільше число голосів. Сойм Карпатської України буде мати правдоподібно 27 до 29 послів, бо на кожних 20.000 мешканців дотичної національної групи припадає один мандат. Сойм кермується постановами реґуляміну палати послів Народнього Зібрання в Празі аж до ухвалення власного правильника.

Як урядову і навчальну мову, так і дефінітивну назву автономної території установить сойм Карпатської України законом. Особи чеської й словацької народности можуть уживати своєї мови у зносинах з урядами, судами й іншими публичними органами.

Законодавчу власть в Карпатській Україні виконує в першій мірі сойм Карпатської України, а тільки в справах спільних для цілої держави, так, як це є і для Словаччини, виконує цю власть спільний парлямент (Народнє Зібрання) в Празі, в якому засідають також посли з Карпатської України. Ці спільні справи є:

1). Конституційна грамота, її складові частини, як і в питаннях, нормуючих діяльність спільних законодавчих, правительственних і виконавчих органів, при чому треба, щоби більшість, установлена у конституційній грамоті, обіймала в собі і відповідну кваліфіковану більшість членів сойму;

2). взаємини Чесько-Словацької республики з чужиною, виповідання війни й заключення миру, торговельної і тарифної політики, експорту і імпорту;

3). народня оборона;

4). державне горожанство, еміграція, іміграція, подорожні паспорти;

5). валюта, міри і ваги, патенти, охорона взірців і охорона знаків, вимірювання і мапування (картоґрафія);

6). справи митні (цлові);

7). комунікація;

8). пошта, телекомунікація, поштова щадниця і чекова служба;

9). спільний бюджет, спільний заключний рахунок, державний довг і ухвалювання позичок на спільні потреби держави та їх уживання;

10). податки, дані й оплати, оскільки служать на криття видатків спільних справ, питання посередніх податків взагалі;

11). монополі, спільні державні підприємства, установи й урядження. Виїмок творять державні ліси й маєтки, гірничі й гутні підприємства, купелеві заведення, власність та управа яких переходить на той край, на території якого находяться;

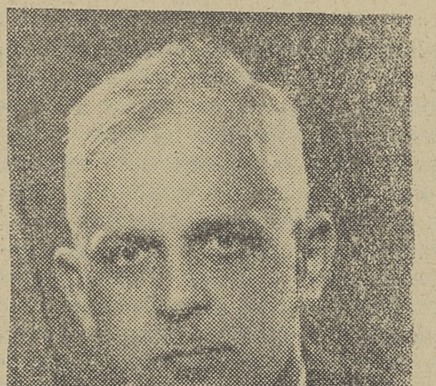
12). правні унормування питань господарських і фінансових, які потрібні до забезпечення однакових конкуренційних умов підприймання.

На основі згоди сойму може спільний парлямент одноцільно рішати й інші питання спільного інтересу.

Але і в тих ділах, в яких законодавчу власть виконує спільний парлямент, — правительственну і виконавчу власть має Уряд Карпатської України, з малими виїмками, так, що наприклад цлову політику ухвалює спільний парлямент, але цлових державних урядників на автономній території іменує Уряд Карпатської України. Те саме і з персоналом пошт, телеграфів, залізниць і т. д. Навіть державне горожанство не творить виїмку, бо хто набуде т. зв. краєву приналежність в Карпатській Україні, той набуває автоматично і державну приналежність в республиці.

АВГУСТИН ШТЕФАН.

Шкільництво Карпатської України перед віденським рішенням і після нього

АВГУСТИН ШТЕФАН,
Керівник Міністерства Освіти Карпатської України.

В Карпатській Україні було перед прилученням її до ЧСР в шк. **році 1917-18 100 захоронок, 517 народніх** („нормальних“) шкіл, 8 горожанських („виділових“) шкіл, 3 гімназії, 3 учительські семинарії, 2 торговельні школи, 1 хліборобська школа, 1 керамічна школа, 1 заведення для глухонімих і 1 богословський лицей.

Навчальна мова у всіх тих школах була мадярська, тільки у 18 церковних школах було дозволено навчати церковно-словянської грамоти також і в українській мові, в двох гімназіях та учительських семинаріях можна було навчати української мови як необовязкового предмету, а в богословському лицеї наука велася побіч мадярської також і в латинській та українській мовах. Все шкільництво провадилося в мадярському дусі, хоч переважна більшість учнів була українська.

Не диво, що мадярська шкільна політика року 1918. була закрита таким білянсом: **населення Карпатської України аж у 60% було неграмотне, 26.000 дітей не ходило до ніякої школи, для більше як пів мільйона українців не було ні одної української школи.**

Двадцять років у рямцях чехословацької Республики принесло великі зміни. Це ясно показує стан шкільництва Карпатської України початком шк. року 1938/39:

I. ЗАХОРОНКИ

Для дітей у передшкільному віці (до 6 літ) були організовані т. зв. захоронки (матерські школи) — дитячі захисти, що є посереднім ступнем між домом і школою. Вони приготовляють дітвору до шкільної науки головно грами й забавами та доповнюють домашнє виховання. З початком шкільного року 1938/39 було на тріянонській території Карпатської України 132 українських, 101 чеських, 16 мадярських і 3 німецьких захоронок.

II. НАРОДНІ (НОРМАЛЬНІ, ПОЧАТКОВІ) ТА ГОРОЖАНСЬКІ ШКОЛИ:

а) Народні школи є обовязкові для дітей від 6—14 р. життя. Народня школа може бути одно- дво- (аж до) **восьми-клясова**, залежно від того, скільки **є шкільно**повинних дітей та чи є в місті горожанська школа.

б) Горожанська (виділова) школа є **вища** триклясова народня школа для 11—14 річних дітей. Абсольвент **горож. школи** може вступити **до учительської семинарії**,

до фахових шкіл та по зложенні діференціяльного іспиту до гімназії.

При горожанських школах є звичайно ще четверта кляса, т. зв. однорічний курс, що удосконалює та поглиблює знання, зискане в горожанській школі та дає й деякі практичні відомости (кореспонденція, книговодство, тощо).

в) Із спеціяльних народніх шкіл були в нас організовані школи для дітей калік, глухонімих, слабоумних і морально вадних. Вони мають свої окремі заведення, які крім загальної освіти і лікування дають і технічну освіту, тобто стараються навчити дітей якогось ремесла.

Статистика народніх шкіл з початком шк. р. 1938/39:

Мова навч.:	число шкіл	ч. кляс	ч. учнів
Українська	469	2.416	106.444
Чеська	182	654	20.863
Мадярська	123	355	16.618
Німецька	24	49	2.042
Румунська	4	36	2.262
Жидівська	7	17	644
Разом:	809	3.527	148.883

Статистика горожанських шкіл з початком шк. р. 1938/39:

Українська	23	165	6.485
Чеська	24	152	4.204
Мадярська	4	33	1.189
Німецька	1	7	249
Разом:	52	357	12.127

III. СЕРЕДНІ ШКОЛИ ТА УЧИТЕЛЬСЬКІ СЕМИНАРІЇ:

а) В Карпатській Україні були три типи гімназій:

1. Клясична (латина від III., грека від V. кл.).

2. Реальна (латина від III., замісць греки німецька мова).

3. Реформована реальна гімназія (німецька мова від III., латина від V. кляси).

В реальній і реф.-реальній гімназії в VII. і VIII. кл. вчать альтернативно-дескриптивної геометрії, або німецької конверзації.

В К. У. було 11 гімназій, з них 5 з українською, 3 з чеською, 1 з мадярською і 2 з жидівською мовами навчання. В українських гімназіях було 87 кляс, 102 професорів, 3.950 учнів. Всіх кляс було 145, професорів 190, учнів 7.126.

б) Учительських семинарій було 5, з них одна чеська. Українських кляс було 15 з 29 професорами і 607 учнями. З українських середніх шкіл і учительських семинарій тільки в 4-ох заведеннях учили чистою українською мовою, в інших „язичієм".

IV. ФАХОВІ ШКОЛИ:

З фахових шкіл в Карпатській Україні були:

1 торговельна академія, 2 торговельні школи, 34 доповняльних реміснячих і купецьких шкіл, 2 фахові промислові школи і 3 фахові школи для жіночого покликання, 2 хліборобські школи, 1 школа для лісових гайників і 134 хліборобських народніх шкіл.

а) Наука в торговельній академії триває 4 роки і кінчиться матурою. До 1. року академії можуть вступити учні, що скінчили з успіхом IV. кл. гімназії, або з дуже добрим успіхом III. кл., чи з добрим успіхом IV. кл. (курс) горожанської школи. Абітурієнт торг. академії може записатися до високої торговельної школи і — коли зложить з успіхом доповняючий іспит зрілости з латини та фільософії — на правничий факультет університету. Торговельна академія в К. У. мала 7 українських кляс з 376 учнями, 5 мадярських з 248 учнями й 1 чеську клясу з 58 учнями.

б) Дворічні торговельні школи виховують практичних купців і кооператорів. Умови прийняття є подібні до умов академії. В Карпатській Україні були 2 торговельні школи з 4 українськими і 2 чеськими клясами. Викладова мова в українських клясах академії і торговельних шкіл була чисто українська.

в) В шк. році 1938/39. були дві фахові промислові школи з українською навчальною мовою, абсольвенти яких дає право розпочати і вести ремесло: Різьбарська (деревообробна) школа в Ясінні і Слюсарська (металообробна) в Севлюші.

г) Доповняльні ремісничі й купецькі школи дають учням фахово-технічну освіту. Наука в них триває 3 (в купецьких 2) роки, тижнево два рази. Ці школи є обовязкові для термінаторів відносного ремесла. Всіх тих шкіл було 34, з них 13 українських, 11 чеських, 9 мадярських і 1 німецька.

д) Дволітні фахові школи для жіночого покликання дають крім загальної освіти фахове знання і зручності (шиття, варення, опіка над немовлятами і т. д.), потрібні в домашньому господарстві. В К. У. були дві з українською й одна з чеською мовою навчання.

е) Дволітні хліборобські школи виховують та теоретично й практично вчать майбутніх господарів або і тих, що хотіли б служити на більших господарствах. В К. У. була одна низинна й одна верховинська хліборобська школа, обі з викладовою мовою українською.

є) Дволітня школа для лісових гайників була у Сваляві з українською мовою навчання.

ж) Хліборобські народні школи мають завдання, подібне до реміснячих доповняльних шкіл з тою різницею, що в них учаться селянські хлопці й дівчата 14-16-річні, які є учнями вищої школи та не є в платеній службі. В шк. р. 1937-38. в К. У. було 117 українських, 15 мадярських, 1 словацька й 1 румунська хліборобська школа з 950 клясами і 7.289 учнями.

Віденське рішення дня 2. листопаду 1938. забрало з території К. У. головне місто Ужгород, найбільші міста К. У.: Мукачів і Берегово та багато чисто українських сел. В тих місцевостях були такі українські школи: 14 захоронок, 49 народніх шкіл, 4 горожанські школи, 4 гімназії, 4 учительські семинарії, 1 торг. академія, 1 торг. школа й 13 фахових шкіл. З них були евакуовані 3 горожанські школи, 1 учительська семинарія, 4 гімназії, торг. академія й школа й 3 фахові школи. Народніх, доповняльно-реміснячих та хліборобських і церковних шкіл не евакуовано, але треба підкреслити, що учні гр.-кат. хлопячої та дівочої семинарії разом із професорами - українцями лишили забрану мадярами територію.

Евакуовані школи тимчасово переложені так:

Ужгородська Горожанська Школа до Невицького, Мукачівська до Кальника, Берегівська до Довгого;

Ужгородська Гімназія до Перечина, Клясична Гімназія ЧСВВ до Великого Бичкова, Берегівська Гімназія до Білок, Мукачівська Гімназія — що мала 1.600 учнів — до Рахова, Сваляви й Ракошина;

всі учительські семинарії до Севлюша;

Торговельна Академія — з Мукачева до Сваляви, Торговельна Школа — з Ужгороду до Великого Березного й там була переміщена на Експортову Академію;

Заведення Калік — з Мукачева до Скотарського, Заведення Глухонімих з Ужгороду до Волосянки, Заведення Сліпих з Мукачева до Поляни;

Доповняльна Реміснича Школа з Ужгороду до Волового, з Мукачева до Чинадієва, Хліборобська Школа в Ужгороді була евакуована до Сваляви й буде уміщена в Розвигові. Наука в майже всіх евакуованих школах вже почалася й **найпізніше після Різдва всі евакуовані школи будуть правильно працювати.**

Обсадженням Ужгороду, Мукачева й Берегова стратила К. У. свої найважніші економічні та культурні осередки. Влада К. У. в найближчому часі має вибудувати нові осередки культурного та господарського життя. Замісць концентрувати все життя до одного чи двох місць, треба доцільно децентралізувати культурну працю, щоб кожна географічна чи господарська округа могла взяти якнайбільш активну участь у творенні духових та матеріяльних цінностей.

20 років співжиття з чехами й словаками основно змінило обличчя нашого краю. Карпатська Україна відродилася, культурні й господарські умовини поліпшилися. Щезає давній тип приспаного, покірного й смиренного русина — виростають здорові кадри свідомих, самопевних, працездібних карпатських українців.

Це завдячуємо не тільки власній праці, але також і братній помочі багатьох ідейних і реально думаючих синів чеського народу та тій свободі, якою в минулому 20-літті в рямцях ЧСР ми користувалися.

Найбільшою перешкодою в культурному розвитку минулого 20-ліття К. У. були мовне питання й закладання чеських шкіл в таких містах, де вони не мали підстав існування. Оці перешкоди влада К. У. усунула. Хибні методи та недостатки попереднього шкільного режиму мають бути в найкоротшому часі справлені. Українська школа має виховувати здорову, життєздатну, національно свідому молодь сильного характеру та незломної волі — молодь, що знає свою силу, свої права, але й свої обовязки та має сильне почуття відповідальности.

А вкінці слово до молоді.

Наша молодь мусить памятати, що взаємна співпраця можлива тільки на підставі взаємної пошани. Ненависть, насильство, хитрощі можуть дати дочасні успіхи, дочасну перемогу, але тривалий успіх можна осягнути тільки чесною, солідною працею, більшим і ліпшим знанням. Маємо повну надію, що життєві сили нашого народу дозволять нам усі наші проблеми успішно розвязати.

Д-Р ВОЛОДИМИР КОМАРИНСЬКИЙ

Відділ преси і пропаґанди
при Уряді Карпатської України

Д-Р ВОЛОДИМИР КОМАРИНСЬКИЙ, Шеф Виділу Преси й Пропаганди Карпатської України.

Коли Премієр о. Д-р Волошин поставив мене дня 26. Х. 1938. р. у провід відділу преси та пропаганди, прийшлося мені організувати все від початку. Був це „новий уряд", а єдиним „числом інвентаря" був... я сам, ще навіть у військовому однострої, бо власне вертався з війська як демобілізований.

Завдань було аж надто багато. Треба було подбати про персонал, обстанову, пресу, машинки до писання, радіо-студіо. А при тому треба було зразу почінати працю, бо по Карпатській Україні снувалися сотки платних аґентів Бродія та Фенцика; треба було вияснити населенню, чому арештовано бувшого предсідника влади Бродія.

З другого боку заграниця виявила небувале зацікавлення Карпатською Україною й Ужгород став просто Меккою заграничних журналістів; треба було від рана до ночі подавати їм інформації на всіх европейських мовах. З часом праця почала наладнуватися.

Та прийшов 2. XI. 1938., день віденського рішення, який означав для нас втрату Ужгороду, Мукачева й Берегова. Для нашого відділу настав знову час нових зусиль: боротися зі зневірою, в яку попали деякі наші громадяни, доказувати проти нашептів ворожої пропаганди, що Карпатська Україна й без відорваної частини таки життєспосібна.

З радістю мушу підкреслити, що нарід поставився взагалі неґативно до ворожої пропаґанди, а крилатим став клич: **„Закотимо рукави та станемо до праці на малій, але своїй землі"**.

Але, до речі, чи то пак до технічної сторінки бюра. Отже аж до передачі Ужгороду мадярам відділ пропаґанди працював на... малому столику в державному будинку в Ужгороді. На малій переносній машинці писано відозви, комунікати, вказівки, які миттю розносили молоді курієри по краю. А скінчивши писанину, всі ми кидалися... до ношення меблів та іншого майна, на які перед будинком чекали авта, щоб відвезти, що вдалося захопити, до нової столиці. Останнього дня положили наш столик та машинку на авто, сказали Ужгородові: „До побачення, ми вернемося ще назад"—й поїхали до Хусту.

В Хусті пішла розбудова відділу скоро вперед. Були, щоправда, великі недостачі поміщень, нас 10 урядовців тиснеться в двох малих кімнатках, але праця йде. Що-дни **нове селян із усіх околиць**

краю відвідує нас; згідно оповідають, що „як сніг весною, зникають кацапи та мадярони, яким свідомо чи несвідомо пособляв старий режім".

Школи бавимося коштом заграничних журналістів, які приходять навантажені всякими припасами, переконані мадярською пропагандою, що в нас голод. Нераз вітаємо в нас тих, про котрих мадярське радіо та часописи голосили, що їх „повбивали мадярські повстанці". Правда, не знаємо свят ні неділь, не знаємо, що існують якісь урядові години, але ще від нікого з персоналу відділу не почув я ні слова нарікання. Всі свідомі, що працюємо над будовою власної держави та що можемо бути горді, що власне нашому поколінню припала така честь.

Поволі з провізорії розбудовуємо та ділимо працю. Завдання відділу неабиякі. Першим завданням є переконати закордон про нашу правду. А тут найкращою зброєю вважають знову тільки правду. Видаємо для чужої преси тричі в тиждень бюлетен на різних мовах, де правдиво інформуємо про те, що в нас робиться. Інформуємо чужих журналістів, які постійно навідують наш відділ, про дійсний стан нашого краю, а коли бачимо в них якийсь сумнів щодо наших слів, пропонуємо на місці пересвідчитися про правдивий стан справи. Неодин з них приїхав переконаний ворожою пропагандою, що в нас повстання місцевого населення, а коли вернувся назад до своєї батьківщини, писав статті про злочинних терористів, посиланих до нас зза границі, як він це сам видів на власні очі..

Дальшим завданням є поборювання ворожої пропаганди в краю. Край засипаний друкованими в Мадярщині й деінде летючками та часописами, які, вживаючи гладкої лайки й брехні, сподіються внести зневіру та недовіря супроти нашої влади. Фактами та відомостями про це, що зроблено в нас для народу, вияснюємо нашому населенню, як у дійсності діло мається. Селяни збірають увесь той чужий пропагандивний матеріял та зносять у величезних кількостях до нашого відділу. Ми направду не потребували б дерева для опалу в наших канцеляріях, на жаль, у нас центральне огрівання.

Завданням відділу є теж подавати інформації нашій пресі та інформувати владу та пресу про голоси заграничної преси. Від Нового Року жде нас дальше завдання: обслугування радіовисильні, яка тепер будується в Хусті. Радіовисильня на перший час буде слабшої виконности, так, що мабуть поза границями Карпатської України її чути не буде можна, але з весною приступимо до вибудування нової сильної радіовисильні.

Крім того при відділі пропаганди існує відділ чужинецького руху, який пропагує за границями красу нашого краю та запрошує чужинців яко туристів відвідати нашу державу.

Прошено ще мене написати дещо про наші пляни на майбутнє. Зрозуміло, що хочемо наш відділ розбудувати, мріємо про те, що може нам приділять і дальшу третю кімнату, що дістанемо нових урядовців, що роздобудемо нові машини.

В. ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ

Різдвяні звичаї в Карпатській Україні

Святкування Різдва в Карпатській Україні (на Верховині) — не те, що святкування в західній Европі. Верховинське Різдво — це наше старе свято „Хлібозбору". Колись, в старі поганські часи, мали наші прабатьки мітольоґічно-святочний празник: Свято Хлібозбору, що припадало десь на той сам час, що й нинішнє Різдво. Святкували його тоді, як ніч стала коротшати. Опісля воно сплилося з Різдвом Христовим.

Подивімся отже, як святкує верховинець. Напередодні »Святого Вечора" напече газдиня сім пшеничних паляниць — шість менших, а сьомий це найбільший і називається він »корочун« (а скорше: керечун).

Обовязково, хоч і найбідніша господиня, але на „Святий Вечір" приготує вона пісну вечерю з двадцяти страв (а також 12 різнородних страв заміщає до тіста головного хліба „корочуна" і так його випече). Ця страва складається з таких сортів: риба, пшениця, капуста, соняшник, риж або пшоно, гречка чи сочевиця, фасолі, горох, біб, сливи чи сушені яблука, оріхи і мед. Як бачимо, є тут заступлене, як лусковина, огородництво, садівництво, пасічництво, а навіть риба. Цікаво, що кукурудзу й бараболі я ніколи не бачив, щоб туди вкладали; здається, вони не входять в рахубу, бо це ж пізніші „зайди".

Надходить очікуваний „Святий Вечір". Нагодують худібку, бо в цю ніч „розкриються на хвилинку небеса" і вона може поскаржитись на свого ледачого господаря свойому Створителеві... Господар візьме сокиру, зайде в садок, обвяже соломяним перевеслом кожне родюче дерево, ще й погрозить обухом, щоб цього року та груша, чи яблоня родила, бо інакше буде зрубана сокирою...

Господиня з вечерою готова. На стіл ставить паляниці, посередині головний „корочун", встромлює туди воскові свічі й ладиться подавати вечерю. Господар обведе стіл ланцюгом, щоб цілий рік панувала єдність у хаті. Відтак положить сокиру під поріг, господиня накрие її ковдрою, чи покрівцем і сокира зістається на цілу ніч, щоб нечисті духи та хвороба по цілий рік не мали доступу до хати.

Відтак господар вносить невимолочений сніп на руці, переступає сокиру, застановляється серед хати й тричі здоровить цілу сімю словами: „кланяюся снопом..." На це жінка йому відповідає також тричі „Будь здоров хлопом..." (хлопом — значить: сильним, міцним).

Господар ставить сніп у кут біля стола, потім вносить отавки або дрібної соломки і звільна розтрясе по хаті. Це щоб росла паша подостатком. Її не вимітають цілі три дні свят.

Вечеря починається вареною пшеницею з медом. Це обовязкове. „Корочун" тримають аж до Нового Року. Коли ж його замочать у воду на Йордані, роздроблюють і подають маржині.

Отак святкують на Карпатській Верховині „Святий Вечір". Після вечері приходять колядники; їх гостять — малих оріхами, солодощами, ґрішми, а великих чаркою й закускою. Про якісь ялинки не знають. Це й досі є наш старинний мітольоґічний празник, що з прийняттям християнства перейшов майже ненарушно, зі своїми старинними звичаями і з повним церемоніялом. Це ж є старе свято „Хлібозбору", яке так гарно описує наш великий історик М. Грушевський.

ІВАН ГАЛУЩИНСЬКИЙ

За душу молодого покоління

Кипить боротьба за душу молодого покоління. Річ у тому, що від сформування цієї душі залежить майбутність кожної нації. Нація, що не подбала б про це сформування душі свого молодого покоління була б засуджена на загладу.

Справі формування душі молодого покоління присвячують дуже багато уваги всі народи, а зокрема ті, що в них виявилися в особливо яркій формі новітні форми суспільних течій: большевики, фашисти і націонал-соціялісти. У них виховання молодого покоління майже всеціло є справою держави. Держава поклала в них руку на все майже виховання. Там з душі молодого покоління мусить зродитися — на думки державних виховників — такий тип цеї душі, який єдино-пригідний для даної форми державности.

В таких умовинах завдання українського виховання набирає особливого значіння. Не вільно нам залишати облогом цю найважнішу ділянку нашого життя.

Це зрозуміло вже в великій мірі наше громадянство й створило окремі виховні установи з виховним апаратом. У бій за душу молодого покоління станули і ми — хоч, розуміється, з обмеженими, майже недостаточними засобами до цього.

Всеж наша найважніша виховна установа „Рідна Школа" сповняє в великій мірі назване завдання. Формуємо й ми душу українського молодого покоління. Намагаємося й ми подбати, щоб і майбутнє нашої нації було нам відповідно запевнене.

Нема людини, що могла б заперечити ці високі, величні завдання нашої виховної установи, нашої „Рідної Школи".

Але й нелегка праця „Рідної Школи". Нераз падуть під її кроки колоди, що зовсім ненадійні й досить великі, прикрі. А мусить їх „Рідна Школа" переступити в свойому поході вперед! Мусить їх перемогти!

А щоб це вчинити, щоб перемогти, щоб переступити всі труднощі, що колодами падуть „Рідній Школі" під її ноги на її шляху, мусить свідоме українське громадянство помогти! Мусить додати ідеалізму! Мусить додати сил і віри в перемогу духа над темінню, духа над матерією, правди над неправдою!

Є хвилини, в яких провід даної установи, уповноважнений до ведення справ у даній ділянці, не має змоги повести цих справ як слід: він відкликається тоді до загалу, до сил і засобів громадянства, до сил свідомих одиниць, за поміччю, за підмогою.

Така хвилина тепер для „Рідної Школи"! З Різдвом Христовим памятаймо: Справа „Рідної Школи" під теперішню хвилину найважніша справа! Їй віддаймо свої сили

Д-Р СТЕПАН ВИТВИЦЬКИЙ
Посол до Сойму

Наша віра - наша сила

Через важкі хвилини каже нераз доля переходити народам, через часи страждань і смутку. Та народи, достойні назви народів, завжди виходять із таких переживань морально скріплені, загартовані й ушляхотнені терпінням. Терпінням і вірою, що понад неї немає більшого скарбу в душі одиниць і збірнот.

Пригадаймо собі трагедію 1919-20 років. Жах повного упадку, все нові удари, чорна безпросвітність завтрішньої днини — навіть це не убило тоді нашої віри. Пригадаймо страшенне лихоліття наших братів під большевицькою кормигою; жах масових розстрілів, страхіття Соловок, безпросвітне закріпощення усього народу. І це не звело зі світу нашої віри.

Вона незнищима, бо випливає з найглибших і найчистіших джерел нашої духовости й моралі; з глибокого зрозуміння, що над усіми, добрими й недобрими, людськими справами є Вічний і Справедливий Суддя — Боже Провидіння.

Стоїмо в сьогоднішньому світі на нашому місці, визначеному нам Провидінням, свідомі того, що нашими стремліннями й вірою в нашу святу справу служимо Божій волі, що нас покликала до життя як нарід. Для досягнення нашої мети ми за тисячеліття нашої історії довершили великих та геройських діл, заплатили за них ріками крови, стражданнями цілих поколінь. І в нашій памяті про ці жертви є друга непохитна основа нашої глибокої віри.

Віримо в Правду, бо знаємо, що кожна неправда побиває вкінці того, хто нею живе й воює. Зате того, хто від неправди терпить, вчить вона охоплювати зором ширшу далечінь, міряти свої особисті чи загально-національні невзгодини мірою століть. Що ж значить життя, доля чи недоля одиниць супроти цієї міри! Що значать переминаючі особисті терпіння супроти світляної будучности загалу, яка зродиться з труду, терпіння й жертви, бо зродитися мусить. Тому ми віримо.

Часом завважуємо, з жалем та турботою, і серед нас самих спроби наслідувати чужих воїнів неправди й злоби. Тоді кріпимося на дусі, звертаючи наші очі на хрустально чисту душу нашого народу, душу здорову, вірну й невгнуту. І цілим серцем, сперті на свідомість нашої доброї волі, віримо, що ця висока мораль загалу мусить навести на путь і всі заблудші одиниці.

Віримо в себе, не в чужу силу. Ця віра зобовязує. Вона велить нам покладатись тільки на себе й свої діла: Нехай кожен на свойому місці й до останніх сил виконає свою повинність. Чим ближчим здаються нам наші мрії та сподівання, тим більші наші обовязки, тим більшого гарту духа вимагають небезпеки.

І тому, що віримо в себе й тільки на свої власні сили числимо, не зломить нас ніяка негода, ні не захитає рівновагою нашого духа ніяка удача. Спокійно і достойно зустрічатимемо добро і зло, удари й успіхи і посеред них будемо непохитно йти назустріч майбутньому.

Христос раждається!

Д-Р ВОЛОДИМИР ЮРЕВИЧ
Вюртемберг (Німеччина)

Німеччина, Південний Схід та Україна

„Або за море проти Англії,
або на схід проти Росії".
Адольф Гітлер — „Моя боротьба".

I.

Господарська експансія до-воєнної Німеччини йшла, як знаємо, морськими шляхами. Цей напрямок визначили перш за все природні умовини: головні ріки Німеччини вливаються в Північне море, яке для Німеччини становить єдиний безпосередній доступ до світових морей. Німецький великий промисл розбудувався над цими ріками й їх притоками, бо саме там природа заховала в надрах землі поклади вугілля. І ці ріки служили за головні артерії сполучень промислових центрів: шлеського й саксонського (басейни Одри й Ельби), вестфальського й саарського (над притоками Райну) — з осередками морської торговлі: Бременом, Гамбурґом, Штетінюм. Головні артерії рік сполучені між собою мережею каналів. Дешевий водний транспорт сировин, товарів та продуктів давав німецькому промислові змогу успішно конкурувати на світових ринках.

Стихійно бистрий ріст німецького промислу й торговлі після національного зєдинення в висліді 1870-71. рр. вже по упливі трьохчотирьох десятиліть зробив Німеччину першою промисловою державою світа, другою — по Англії — торговельною й третьою — по Англії та Франції — кольоніяльною. Та світова війна знищила, як відомо, ці здобутки в великій частині. Ця війна м. іншим виявила слабі сторони Німеччини як морської потуги. **Положення Німеччини над Північним і Балтійськими морями, а не безпосередньо над океаном робить її залежною від Англії, частинно й від Франції та Америки.** Навіть блискуча перемога німецької фльоти над англійською на Скаґерраку на весні 1916. р. та страшна зброя підводних човнів не дали Німеччині можливости прорвати »**голодову бльокаду**« чи оборонити свої кольонії; а власне ота бльокада й причинилася в найбільшій мірі до катастрофи 1918 р.

Томуто по війні головна увага німецького державного проводу звертається на запевнення собі ринків збуту та сировин на Сході й Південному Сході Европи. **Від розбудови заморського експорту Німеччини залежить стабільність її фінансів та добробут населення в мирний час від господарської експансії та забезпечення політичних впливів на Балкані й европейському Сході залежить само існування Німеччини як великодержави.**

Господарська й політична співпраця Райху з країнами Півдня й Сходу є головною ґарантією незалежности німецької політики від великодержав Заходу. І ми є свідками того, з якою залізною послідовністю виконує провід Третього Райху цю програму забезпечення великодержавної майбутности своєї нації. Продовж післявоєнних 20 років Німеччина крок за кроком завойовує собі передове місце в зовнішній торговлі балканських країн та Туреччини. Завдяки природному взаїмодоповнюванні національних господарств цих держав з промисловістю III Райху, Німеччина займає від 30 аж до 55% їх вивозу й довозу.

На цьому шляху Німеччина майже не стрінула поважних суперників (за виїмком Італії, але про це пізніше). Франція й Англія протиділяли зростові німецьких впливів на цих теренах головно політикою фінансових позичок, які йшли й ще йдуть головно на збросння, — тобто непродуктивні інвестиції. Обтяжені величезним вантажем боргів балканські держави зацікавлені головно в розбудові свого експорту. Але на сільсько-господарські продукти цих країн у Західній Европі нема збуту. Франція майже цілковито (на 90%) забезпечена власною продукцією; Англія звязана умовами Імперської конференції в Оттаві з власними домініями, а крім того торгов. договорами зі скандинавськими країнами, Арґентиною, врешті від осени 1938 р. ще з ЗДПА. Практично беручи, західні »великі демократії« не потребують ані жмені балканського збіжжя або турецьких овочів. В результаті Німеччина, як єдиний великий і певний споживач продуктів Південного Сходу є в змозі диктувати умови господарської співпраці, а політичні впливи ще недавно тут всесильних західніх демократій тають як сніг на сонці, не зважаючи на нові позички.

З »аншлюсом« Австрії основно зміняється ґеополітична ситуація Середньої Европи. Німеччина набуває понад третину Дунаю й раптово робиться не тільки найважливішою з придунайських країн, але посідаючи цей головний водний шлях на Схід входить господарсько та політично в коло чорноморських держав. **Від березня 1938. р. Німеччина стала сусідкою України, Туреччини й Кавказу.** Дунайсько-чорноморський шлях на европейський Схід, Близький Орієнт та Передню й Середню Азію робиться для Німеччини життєвою артерією господарського розвитку майбутнього. В розбудові й обороні цього шляху лежить головне завдання зовнішньої політики III Райху, перед яким справа кольоній, Ґданська, Мемеля та інше відходить на задній плян.

—o—

ІВАН БУДЗ, Београд (Югославія)

Югославія й українське питання

Відношення Югославії — точніше кажучи, офіціяльної політики й публичної опінії до українського питання доволі відоме нашому загалові. Донедавна воно було звичайно ніяке, часом — якщо йде про публичну опінію — неґативне, в спорадичних випадках прихильне.

Нічого й дивного. Офіціяльна політика кожної держави мусить бути дуже обережна в відношенні до проблем. Що ж до публичної опінії — то це головно справа пропаґанди.

На відтинку Югославії українська пропаґанда має перепони особливого характеру: тут все ще має свою вагу традиційне русофільство інтеліґентських кол старої Сербії; тут від двадцяти років розвиває жваву діяльність чисельно сильна, доволі впливова й не зле зорґанізована московська еміґрація.

Ще найкраще представлялася справа нашої пропаґанди в Хорватії та Словенії. Тут чимало людей серед інтеліґенції й простолюддя знайомі з українською справою через особисті звязки ще з австрійських часів, отже для русофільства ґрунт непригожий. Тут також діють українські кольонії.

Так назагал виглядали ці справи ще кілька місяців тому — до відомого розвитку подій в звязку з полагодою судетського конфлікту з віденським арбітражем. Історичне рішення щодо Карпатської України та, зокрема, високий ступінь національно - державної зрілости, що його відтоді виявляє її провід і населення — послужили за ідеальну пропаґанду української справи.

Вся преса в Югославії, від найповажніших столичних орґанів — як півофіціяльна »Політика« або »Време« — до провінціональних тижневиків, широко заговорили про цю, досі мало популярну, справу. Особливе зацікавлення викликала заява претендента до російського престолу, вел. князя Володимира в звязку з його святочною поїздкою до сестри в Німеччині та поголосками про його »важливі розмови з Гітлером«. Вел. князь заявив, що поперше про такі розмови йому нічого невідомо, а по друге він рішуче противний усім плянам щодо незалежности України, бо Україна є »колиска Росії« — яка лірика! — бо це »невідємна частина« і т. д.

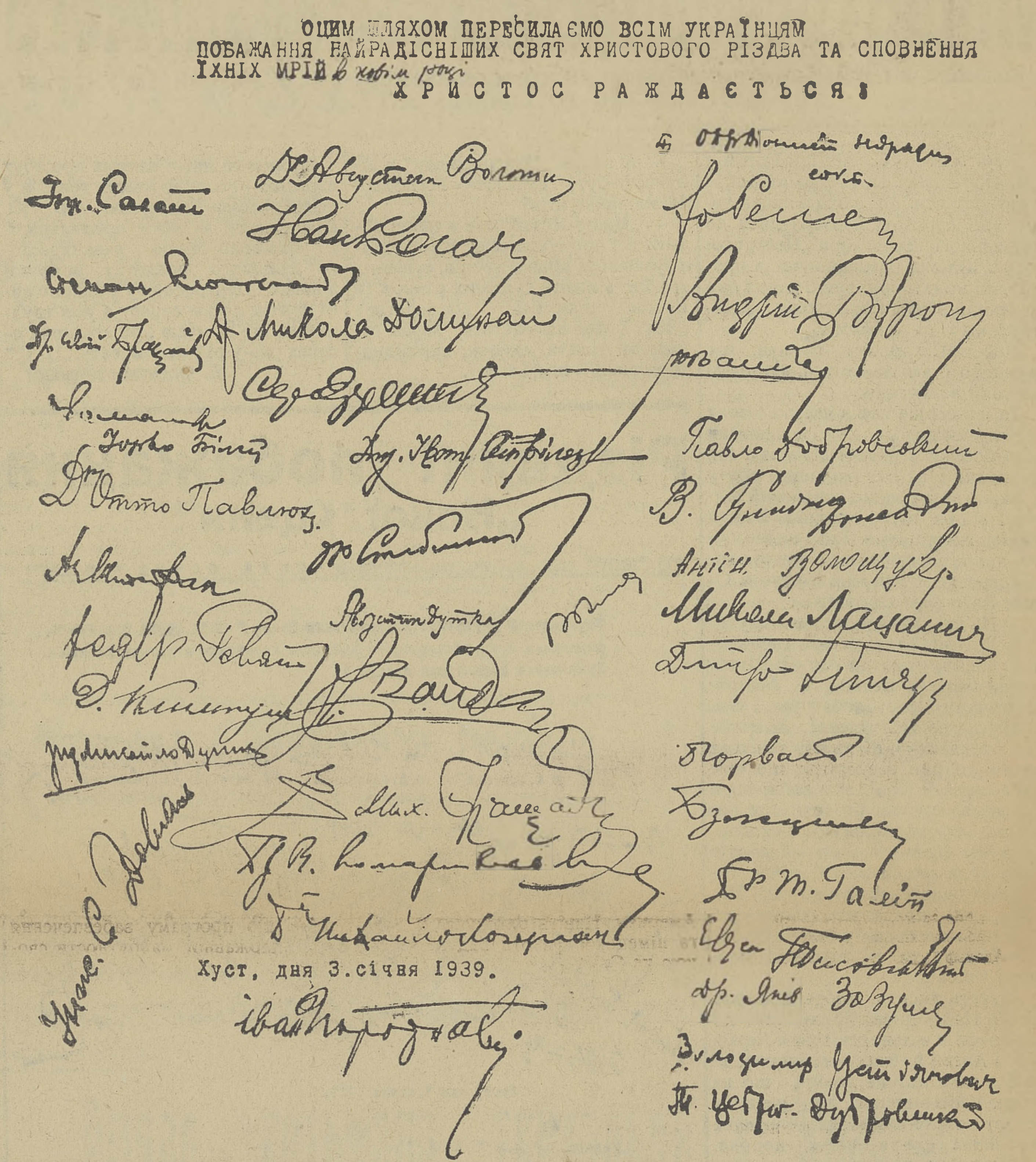
По цій лінії йде — розуміється — теперішня пропаґандивна й політична акція московської еміґрації в Югославії; в справі »невідємности« і т. д. усі москалі — як все і всюди — однозгідні, не зважаючи на всі ідеольоґічні ріжниці між поодинокими ґрупами. Та тепер ця акція має тут таки трудніший терен; публична опінія вже не схильна вірити на слово, а дивиться на справи Сходу Европи власними очима.

Власними очима — це не значить, що зовсім по »українофільськи«. Переважають міркування й погляди доволі ще критичні. — »Було б неправильно дивитися на питання України над Дніпром, як на другу судетську проблему — писала цими днями београдська »Політика«; — в Судетах було кому »поставити« питання — над Дніпром можна його тільки »підперти«. Проте — міркує »Політика« дальше — ця ріжниця зовсім не означає, що питання України находиться сьогодні в тій самій фазі, у якій воно спочивало продовж останніх 18 років. Видвигнення засади національного самовизначення, як і велика переміна в устрою Чехословаччини, особливо ж відомі, зрештою не нинішні її аспірації на Сході — все це заактуалізувало сьогодні справу того народу«. Цитована стаття, написана талановитим кореспондентом »Політики« з Варшави, п. Ґрґі Златопером, обговорює українську справу назагал обєктивно й у цілій ширині; яка шкода, що неможливо передати її Читачам у цілости!...

Нема також можливости передати замітніші голоси до афери Бродія - Фенцика та задумів і заходів їх протекторів. Тому занотуймо покищо, що про ці справи була тутешня преса знаменито й вичерпливо інформована і тих інформацій зовсім не ховала під зелене сукно...

Одним словом — нечисленні діячі української пропаґанди в Югославії мають тепер куди більш пригожий ґрунт під ногами, як донедавна мали. Було б гріхом казати, що вони не сповнять своєї повинности, хоча й не слід забувати, що »дуже добре є ворогом доброго«.

Редакція „Нового Часу" отримала з Хусту оце письмо:

ОЦИМ ШЛЯХОМ ПЕРЕСИЛАЄМО ВСІМ УКРАЇНЦЯМ
ПОБАЖАННЯ НАЙРАДІСНІШИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА ТА СПОВНЕННЯ
ЇХНІХ МРІЙ в новім році
ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Др. Августин Волошин

Павло Добровський

Хуст, дня 3. січня 1939.

Наша господарська самодопомога

РОЗМОВА З НАЧАЛЬНИМ ДИРЕКТОРОМ „ЦЕНТРОСОЮЗУ" ЮЛІЯНОМ ШЕПАРОВИЧЕМ У СПРАВІ ЗБУТУ СІЛЬСЬКО - ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОДУКТІВ

Збут хліборобських продуктів у „Центросоюзі", як зачуваємо, добре розвивається. Ми зацікавилися тому цею справою й звернулися до Начального Директора „Центросоюзу". Юліяна Шепаровича з проханням подати нам дещо даних про вгаданий збут та про пляни „Центросоюзу" на майбутнє.

Дир. Шепарович приняв нас ввічливо й дав нам цікаві відповіді на наші запитання.

Та найперше повів нас по бюрах „Центросоюзу", де працювали службовики в різних ділянках. Ми відвідали відділи: живини, збуту збіжжя, збуту яєць, овочевий відділ і відділ збуту прядива. Всюди кипіла жива праця. Так і видно було, що тут центрується чимале господарське життя нашого краю. Осяги його справді великі.

— На які ринки відходить збут?

— В першій мірі на всі европейські ринки, отже до Англії, Швайцарії, Бельгії, Еспанії, б. Австрії, Німеччини, Чехо-Словаччини і т. д. а навіть до Полудневої Америки (до Аргентини). Жаль нам тепер за таким добрим відборцем, що ним була стара Ч. С. Р., яка забирала в нас яйця, при чім ми осягнули половину загальнопольського експорту туди. Крім того ми експортували туди около 25.000 гусей, головно в передсвяточному часі. Маємо надію, що справа наново нанадиться в нових умовинах.

— Цікаво, як ці відборці платять? Чи скоро?

Платять досить добре й досить скоро. Найскорше приходили до нас гроші з вільнодевізових країв (пр. з Англії й Чехословаччини), де маємо таке велике довіря, що на кожне повідомлення про висилку товару приходили зараз же чеки на англійські фунти і чеські корони. — Натомість в клерінговому розрахунку приходять гроші пізно (по 3—4 місяцях!). Тому потрібно величезних капіталів для експорту. Треба грошей і кредиту. Кредити дають нам Центробанк і Земельний Банк.

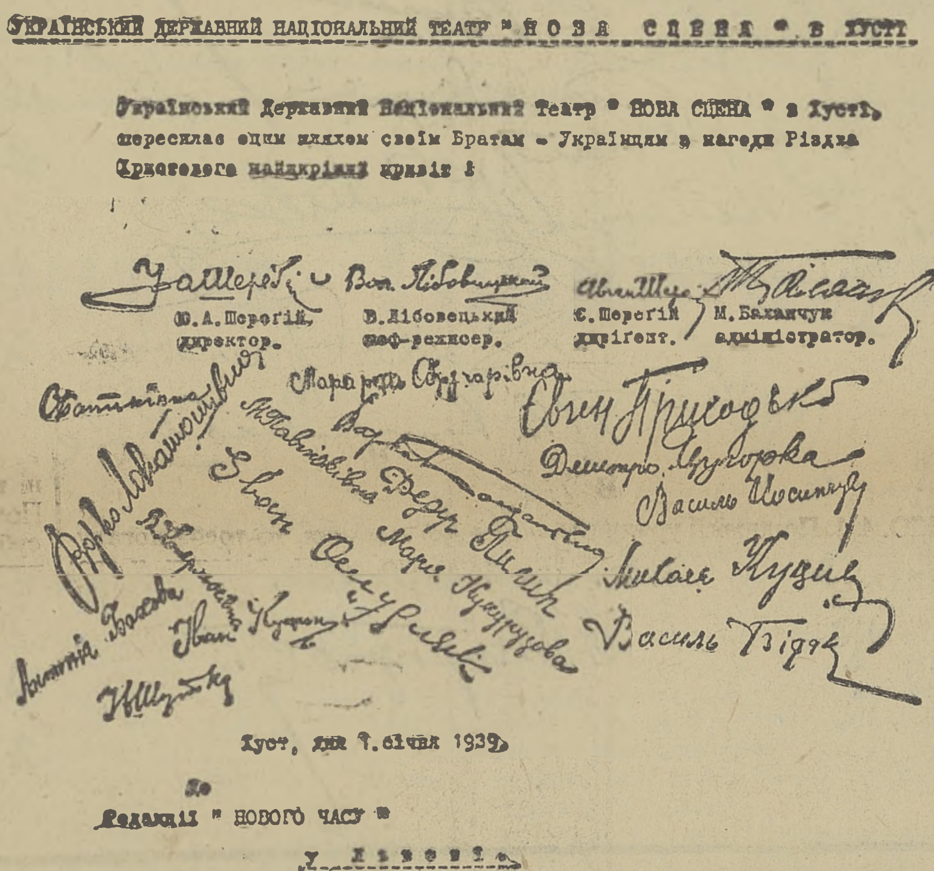
— А пляни „Центросоюзу" в ділянці збуту сільсько - господарських продуктів?

— „Центросоюз" має в пляні обняти всі продукти села. Вже зорганізував збут ярини, овочів, сушених грибів, а навіть сушених сливок (в Косові повстала кооператива „Збут", яка займається якраз сушенням грибів, сливок, виробництвом соків з ягід і т. п.).

Вдоволені цими даними про збут сільсько - господарських товарів у „Центросоюзі", дякуємо дир. Ю. Шепаровичі за його прихильність і бажаємо щиро якнайкращого дальшого розвитку згаданої ділянки „Центросоюзу". Здаємо собі притім добре справу з усіх труднощів, що їх мусів при згаданих осягах раз-у-раз перемогати „Ц. С."

Е. Олександрівський

Різдвяні побажання „Нової Сцени"

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕАТР " Н О В А С Ц Е Н А " В ХУСТІ

Український Державний Національний Театр " НОВА СЦЕНА " в Хусті, пересилає оцим шляхом своїм Братам - Українцям з нагоди Різдва Христового найщиріші привіт !

Ю. А. Перегій, директор.

В. Лібовецький шеф-режисер.

Є. Перегій дирігент.

М. Бажанчук адміністратор.

Хуст, дня 7. січня 1939.

До Редакції " НОВОГО ЧАСУ " у Львові.

ПЕТРО САГАЙДАЧНИЙ

Щоденник і життя

Коли пресу вважається віддзеркаленням життя країни, нації чи окремої людини — то це відноситься в першу чергу до щоденника.

А коли одночасно й їхнє життя вважають віддзеркаленням їхньої преси, як духового корму — то й тоді мають на увазі передусім щоденник.

Бо немає, здається, нічого більш тісно звязаного з життям культурної людини чи нації, що щоденник. Він єдиний цілими жменями черпає з щоденного життя людини чи нації — але, одночасно, забравши в них, так же щедро й повертає. Користуючи з життя — він одночасно творить, формує життя. Збагнути життя в найбільш складних його нюансах, насвітлити його таким, яким воно є насправді, направити його й кермувати ним, дати йому напрям і кермувати ним — це й є завданням щоденника.

Теперішне життя характеристичне ось-чим: багатством, різноманітністю та глибоким змістом подій і, зокрема, головокружним темпом, що в ньому ці події відбуваються й чергуються.

Кожна днина приносить нам безліч подій. Громадянин призадумується над ними, вибирає собі щонайбільш для нього цікаву й аналізує її. Та не вспів він ще гаразд зорієнтуватися в змісті й значінні події, як життя приносить йому вже нову, не менш цікаву, а то й далеко цікавішу від першої. І так — у безконечний черзі. Громадянин, урешті, губиться в цих подіях, затрачує змогу й силу критично ставитись до подій, розуміти їх. І саме тут приходить йому в допомогу преса — зокрема щоденник. Він негайно реагує на кожну подію, аналізує її, насвітлює й уже готову подає громадянинові — свойому читачеві. В цьому й скривається вся роля й завдання преси, а в першу чергу щоденника.

„Зміст щоденника — це повідомлення. Цілий щоденник, у всіх його шпальтах, як і його оголошеннях — повідомляє. Найпростішою формою повідомлення є вістка. Вона містить один імператив: „До відома!" Вона впливає, як наказ: „Слухай, про що я маю тебе повідомити!" Повідомленням - інформацією переступає подія границю переживань одиниці й стає переживанням загалу. Значіння вістки збільшується вагою її змісту й скорістю її розголосу. Скоре й загально-цікаве подання вістки — є характеристичною цехою щоденника, є його актуальністю". (Д-р Ганс Трауб: „Цайтунгсвезен унд Цайтунгслезен").

Ось і фахове зясування завдання щоденника у відношенні до життя.

Наскільки ж далеко більш широке й відповідальне завдання українського щоденника. На прикладах з недалекого минулого, зокрема на прикладах з подій другої половини минулого року, коли в Европі йшли такі важні своїм змістом події — український загал переконався, що роля й праця українського щоденника особливо важна, що він — в такій добі — особливо необхідний. Щоб інформувати українську прилюдну опінію про те, що є й про те, що готово бути, щоб він був одночасно й виразником думки великої сімї читачів. Траплялися випадки, що дезорієнтували громадянина, були моменти, що їх чужа преса насвітлювала однобічно й тенденційно. Український щоденник, що завжди і всюди підходив до подій обєктивно, але й під кутом інтересів загалу, що завжди і всюди докладно викидав кукіль і полову, а давав читачеві чисте зерно правди, — був справжнім інформатором громадянина, невідступним товаришем в його життєвому шляху. Саме в розгарі цих подій громадянин відчув, та й зрозумів, необхідність мати свій щоденник постійно при собі, щоб мати змогу слідкувати за подіями, знати й розуміти їх.

Український незалежний національний щоденник — це для українця — громадянина в теперішній добі — життєва необхідність.

М-р М. Т.

Битися, чи миритися українцям із мадярами?

Сьогодні таке питання має ще ше тільки ресторичне значіння. Бо хоч і віденський арбітраж в справі карпато - українських кордонів і міцна державно-творча воля українців за Карпатами і вкінці точка над »і« ґрафа Чіяно в Будапешті — це факти незрушимі, все таки між Карпатською Україною й Мадярщиною назбиралося в останніх місяцях багато пального матеріялу, що підсичує обосторонню вражду на тепер і хто зна, на як далеке ще майбутнє. І під оглядом моральним і під адміністраційно - технічним державна межа між обома країнами — це ще сьогодні »палаючий кордон«, незагоєна рана по недавній важкій операції.

На славу й честь Карпатської України треба записати, що це не вона дала причину до такої »македонізації« своїх кордонів з Мадярщиною, це не вона інтриґувала проти неї (хоч і могла це робити!), не вона насилала банди комітаджів-диверзантів у мадярські кордони.

Чи довго ще палатиме той кордон?

Дотепер палав він головно завдяки диверзійній акції самих мадярів. Мадяри обманювали себе надіями, що може пощастить ще за допомогою Італії довести справу до бажаної для себе ревізії. Візита ґрафа Чіяно в Будапешті погасила однак ці мрії і надії.

Італійський комунікат про відвідини гр. Чіяно в Будапешті говорить виразно, що віденський арбітраж дав Мадярщині не тільки повну сатисфакцію в її слушних ревіндикаційних змаганнях, але й дав їй здорові основи державного існування через те, що не влучив до Мадярщини чужого народу, з тимсамим не створив в неї вулькану меншинного питання. Завдяки тому Мадярщина розпочала своє нове державне життя на основі етнографічній. Без Карпатської України житиме життям нормальної держави. Коли б було дійшло до Карпат, — була б розпочала життя повне внутрішніх й міжнародних конфліктів.

Мадярщина все це вже й сама зрозуміла, а реґент Горті в часі тріюмфального вїзду до ревіндикованих Кошиць вже раніш сказав, що віденський арбітраж випав для Мадярщини справедливо. Ми додамо, що аж за справедливо... Тому балканізації кордонів Карпатської України з Мадярщиною повинен бути положений край тепер і — раз назавжди.

Основи тривкого мира

Великих претенсій, а зокрема претенсій територіяльних між обома державами нема і правдоподібно не буде. Щоправда, українці можуть мати жаль за втраченим Ужгородом, Мукачевом та Береговом і тому, евакуючись з тих міст, могли говорити тамошнім землякам: »До побачення!« Але політичний реалізм велить рахуватися з тим, що треба буде вибудувати на території Карп. України новий Ужгород, Мукачів чи Берегів, а не перевертати горі дном віденського арбітражу й вести з мадярами перманентну війну, хочби тільки політичну, за справи пропорціонально не найбільші. У всякому разі тільки Карпатська Україна могла б мати територіяльні претенсії до Мадярщини, а не навпаки.

Отже основа для тривкого мира між обома державами й обосторонньо корисного, нормального сусідства є. Це факт великої ваги. Сьогодні щаслива є кожна та держава, що не має в себе причин до територіяльних спорів з сусідами. Основи для мирного українсько-мадярського співжиття будуть тим ширші, якщо Мадярщина здобудеться на жест справжнього культурного народу й не тільки не буде гнобити карпато-українців, які залишилися ще в її кордонах, але й наділити їх широкою культурною автономією і взагалі змінити все своє політичне й культурне наставлення до українства. Будапешт повинен ясно й без ніяких застережень визнати перед лицем всього світу, що шануватиме українців як окремий, культурний і самостійний европейський нарід і респектуватиме його державницькі, культурні та політичні інтереси. Коли Будапешт на те спроможеться, то вийде це передусім на його власну користь! Вимоги далекозорої політики повинні про це мадярів достаточно глибоко переконати.

До того слід додати, що Мадярщина, гармонізуючи свою політику з політикою Карпатської України — тим краще співпрацюватиме з оссю Берлін—Рим, а чейже на тій оси Мадярщина рушила тепер з мертвої точки тріянонського договору й поїхала вперед. Тому не варто завертати до політики фікцій та шукати ілюзорних політичних спільників.

Від ґуляш-політики до — співпраці

Різно бувало впродовж століть у взаєминах між карпатською українською землею й Мадярщиною. Не станемо тут рекапітулювати історичних подій та періпетій між обома краями. Понад усякий сумнів певне є, що Карпатська Україна — земля й людність майже чисто українська з рідною державною традицією з часів українських княжих династій. Так само безсумнівним фактом є пізніше поневолення нашої »Срібної Землі« Мадярщиною та кольоніяльне трактування її людности мадярською бюрократією, маґнатами та їхніми пахтярами - жидами. Так, на Закарпатті створили були мадяри справжнє ґетто українізму.

По віденському арбітражі забажали були мадяри відновити ту свою малославну традицію на Закарпаттю й розпочали були гидку, криваву диверзійну акцію, справжню ґуляш-політику, що закінчилася повною невдачею. На цьому повинна Мадярщина покінчити цілу ту добу своїх взаємин з Карпатською Україною й розпочати нову, подиктовану реальним укладом сил в тій частині Европи й державницьким раціоналізмом.

Між Карпатською Україною й Мадярщиною повинен запанувати мир, мир тільки на засадах повної й беззастережної рівности та взаїмности. Річ ясна, що на тому відтинку своїх південних кордонів бажала б Карпатська держава устабілізувати свою історично-політичну ситуацію, саме на таких засадах!

—о—

СТЕПАН АРСЕНИЧ

Різдво гетьмана - скитальця у Кракові

Картка з історії мазепинської еміґрації

Їх було лише горстка незломних лицарів, сподвижників бездольного гетьмана Мазепи, що вірність його великій справі поставили над усе. Та перед тодішнім культурним світом вони заступали власне велику справу, святе право народу, що може бути зведене зі світу тільки разом з останнім сином цього народу. Тимто царська влада з запеклою ненавистю стежила за кожним кроком гетьмана Орлика та інших мазепинців у тодішній Европі.

Найгірших засобів не цуралася царська влада, щоб нівечити заходи цих представників України перед світом та й їх самих фізично нищити. Інтриґи, підкупства й насилля, навіть нарушення міжнародного права, все було добре для цієї мети. Полковника Андрія Войнаровського схопив царський аґент Румянцев дня 12. жовтня 1716. року в Гамбурґу, не зважаючи на протести усіх держав Европи; чотири роки пізніше царські аґенти схопили в Варшаві полковника Григора Герцика, Орликового шваґра, а на дорозі коло Бучача схопили ґенерального писаря Федора Нахимовського. Тільки Нахимовському пощастило вирватися з рук аґентів. Нічого нового не придумало нинішнє Г.П.У....

Не зважаючи на всі затії й замахи ворога та важкі матеріяльні труднощі, гетьман Орлик і його нечисленні приятелі й співробітники жваво вели свою акцію в усіх країнах Европи. На початку 1721. р. гетьман по трудній подорожі з Туреччини до Швеції спинився у Бреславі. Тут ждала його родина: дружина, сини Яків і маленький ще Михайло й чотири донечки: Настуся, Бася, Марійка й Марта. Найстарший син, Григор, приїхав з ним. У Бреславі перебувала й родина покійного полковника Войнаровського, жінка, дочка Ульріка й син Станислав. Тут також жили своякі гетьмана, барони Орлики. Здається, що гетьман задумував

відпочати тут по трудах подорожі.

Та склалося інакше.

„Вечером (8. грудня 1721.) післав мені пан барон Орлик запрошення до себе" — пише гетьман у свойому „Діяріюші"*); „як тільки я приїхав, узяв мене до свойого кабінету, де лежав хорий, на приватну й секретну конференцію, де, казавши замкнути двері, заявив мені, що Павло Ягужинський, царський посол у Відні, писав до ґрафа Нойдпердта, начальника царської камери, щоб цей мене арештував".

По розмові з бароном - свояком гетьман спішно виїзджає до Кракова. Живе там цілий рік, часто перебуває в товаристві монахів та священників.

Надійшли Різдвяні Свята 1722. р. Свята на чужині, далеко від своїх, навіть від рідні й свояків, серед чотирьох стін убогої кімнати. Цілими днями пересиджував гетьман над книжками й часописами та листами від дипльоматів різних країн. Притому й сам вів дуже широку кореспонденцію та пильно нотував дати й події у свойому Діярію.

Свят-Вечір випав якраз у середу. Цілий день працював гетьман у своїй кімнатці. Написав також листа до гетьманші й поніс передати його через людей, що їхали до Бреслява. Та спізнився, бо, як читаємо в Діярію, ці люди відїхали, з огляду на свята, скорше.

На Різдво рано гетьман святочно одягнувся й пішов до катедрального костела на Службу Божу, висповідався й запричащався. Тільки усього знаходимо в Діярію про ці Свята гетьмана-скитальця. Ніколи було й святкувати, бо, як читаємо під найближчими датами Діярія, кілька днів пізніше виїхав ґенеральний писар Нахімовський з таємними грамотами від гетьмана до Війська Запорозького. Отже й Свята провів гетьман серед праці.

По Святах приїхала до Кракова рідня гетьмана — не вся, бо гетьманич Яків, амалку хоровитий, помер у Бресляві. Скоро після приїзду рідні гетьман примістив дружину й дочок по манастирях, а сам з гетьманичем Михайлом подався до Туреччини. Переїздив через Східну Галичину; про цю породож читаємо в Діярію: ночували у шляхтича Н. біля Щирця; у Снятині зміняли гроші на турецькі; через Черемош переправилися коло села Вашковець, а переводив їх селянин з Попельник.

*) Діярій Гетьмана Пилипа Орлика. Т. І., сторона 38.

Л. НИГРИЦЬКИЙ

Бідні багачі

На-диво закорінилося в нас незнання своїх власних вартостей і брак пошани до себе, а за тим — сліпе захоплення для всього, що чуже. Ми не знаємо себе, постійно вичислюємо свої блуди, нарікаємо на все своє. І навпаки: захоплюємося всім, що тільки не наше, покло няємося чужому.

Будь ласка, не подумайте, що це бачимо серед одиниць, що це якийсь поодинокий приклад із нашого життя.

Ні, це наша система, наш світогляд, який важко змінити. А цей світогляд виховують у нас наші школи, наші вчителі, наша преса, словом усе, що заокруглює світогляд молодої людини, яка самостійно вступає в життя, без почуття гордости своєї нації.

І чи треба дивуватися, коли ви бачите, що є в нас так багато інтелітентних людей, інтелігентних у західньо-европейському значінні цього слова, людей зі широким світоглядом і високим інтелектом, але які по суті не є українцями?

І ми — ніколи навіть не вважаємо їх за українців.

Та чи багато зпоміж нас завдавало собі питання: чому це так? Чи багато з нас старалося дошукатися причини, а вслід за цим — усувати поволі цей величезний брак у нашому народньому характері, цей — брак народньої гордости.

Та чи й можна бути гордим на те, чого ми не знаємо?

Знаємо зате з усіх можливих підручників нашої літератури, що ми завжди були „гноблені", „пригнічені", „закуті" і „закріпощені".

І знаємо, що коли ми розривали пута, то цей гін вольности, яким просто дише наш чорнозем, цей образ волі, окривавлений і окуплюваний тисячами існувань — то був тільки: „дух степу", „розбишацька гайдамаччина", словом повний розклад, деструкція.

І смерть на полях, ліси шибениць — це була справедлива кара для бунтарів.

Це ми знаємо, бо так нас учать.

І знаємо ще (але це вже з іншого боку), що майже всі наші великі політики були „запроданцями". Якщо не „брали грошей" від ворогів, то брали від приятелів і Бог зна від кого. Навіщо було грошей, це між іншими нас зовсім не цікавить. Що більше, ми навіть не хочемо послухати („їй Богу соромно стає за нашу історію!"), чи припадково, мовляв, ці „запроданці" не хотіли за ті гроші створити української армії — проти цих-же „ворогів", чи „приятелів"... Чи ці „запроданці", маючи мільйони при собі, не гинули з голоду й у гарячці знеможені до краю істоти не бачили своєї батьківщини ближче цілі?

Цього ми не знаємо.

А от хоч би історія нашої Церкви. Загал уважає, що нею повинні цікавитися тільки священники й учені теольоги. І чи багато нас знає історію нашої, української церкви? Чи багато знає, яким поетом був у життю Мелетій Смотрицький, яким велитом в історії і в політиці був митрополит Велямин Рутський, який тряс Ватиканом?

Ні, ми цього не знаємо, бо нас... не вчили того! Зате учили нас, що воно таке »тренос«, чи пак інші маловажні речі.

Так нас учили.

І вивчили.

Треба було німця, щоб звернути увагу цілого світа на українську народню поезію, треба було англійця, щоб показати світові Мазепу, треба було француза, щоб написати історію української церкви й треба було щойно від польських історіків довідатися, що король Ягайло не тільки в приватних розмовах, але й урядово говорив тільки по українськи...

А ось новий куріоз: Бальзак захоплюється Україною, Залєський просить, що як умре, то „Boże, daj mi Ukrainę w niebie", а наш загал — схожий на того халупника, що серед чотирьох облуплених стін глиняної хати на гниючій долівці й по словам М. Рильського:

„...випив самогону з кварту
І біля діжки пяний спиш...
А там десь голуби, мансарди,
поети, сонце і Париж..."

І стоїть цей халупник сам про те не знаючи, на таких скарбах, про які навіть і Парижеві не снилося!..

Скаже дехто: причиною цього — брак державної організації. А на річі — це тільки звичайна собі фраза, а до того ще модне слово. А по суті: якщо я не знаю цілі, то ніко-

ТЕОДОР МАРІТЧАК.
Відень.

Останнє Різдво

(Спогад на чужині)

Зустрілися на чужині припадково по довгих роках два давні знайомі, колишні вояки. Повечеряли й погуторили, а далі замовкли. Розмова чомусь не клеїлася.

— Щось ти, Петре, посоловів. Чи не пригадав собі під сивий волос Свят-Вечора між своїми, у батьківському домі, з дванадцятьма стравами, з кутею, ялинкою й запашним сіном?

— Будеш ще війтом, ти потрохи відгадав. Але й з тобою, Славку, відай не інакше. Різдво на чужині не те, що в рідному краю. Замість радости тільки тугу наводить. Зрештою, не про колишній дім я тепер думав, а про останнє моє Різдво на Рідній Землі. Ти знаєш, тоді, у війну.

— Ага, зимою 1919/1920 року. Ну, всі ж ми тоді святкували, бодай не приснилося!

— Всеж таки, що й не кажи, на рідній і вільній землі. Ось, диви, — тут Петро вихватив із кишені сильно принищений зшиток, — це мій похідний записник, я з ним не розстаюся. Всього кільканадцять місяців, та вони дорожчі в мене за решту життя.

— А я знищив свій у небезпеці й тепер каюся, бо можна було врятувати.

Петро розгорнув зшиток і читав виривками:

„Бої й походи, брак матеріяльних засобів, а надусе пошесть тифу зменшили боєвий стан Армії до трагічно малого числа. Нині не маємо й десятої частини тих крісів, що при переході Збруча. Брак гроша, брак усякої помочі й надії на неї добивають Армію матеріяльно й душевно... Живемо, наче засуджені на смерть. Знаємо, що наше положення безвихідне. А проте завжди ще тремтить у нас дрібка надії на якесь чудо, на змилування... Всі старшини, вільні від служби, мають виїхати на похорони сотника Паньчака у Винницю — нова жертва плямистого тифу... Нині померли на плямистий тиф хорунжий Щербатюк і четар Питляр — топніють ряди Армії... Вчора вечором я заслаб, біль голови, ніг і рук, перевезли в лічницю..."

Петро скінчив і підсунув товаришеві свій записник.

— Останні рядки — пояснював, — і кільканадцять дальших записані, як сам бачиш, ледви читкими кривульками, у тифозній гарячці. Це було саме перед святами, а ось-де — моє Різдво.

— Та-ж це чисті, незаписані листки!

— Оце власне тодішнє Різдво! Я залишив ці листки, щоб відтак, подужавши, їх записати. Та не було ні змоги, ні сили передати пережите, хоч воно по сьогодні до найменших подробиць записане в моїй памяті жаром палючого вогню. Ми вояки й не вміємо передати словами глибоких переживань. Може колись знайдуться в нас мистці слова, що вмітимуть дати вірну картину того, що всі ми переживали тоді, коли довкола нас затіснявся невмолимий Чотироктутник Смерти. Коли хмари гайвороння й тічі здичілих вовчурів кормилися людським трупом. Коли на нашій землі не було кому вибрати ями й похоронити борців, а живі завидували

ли до неї не дійду, якщо я не знаю, чого я хочу, то я ніколи не зможу того добути.

Як нема духової держави, то якже можна мріяти про реальну державу?

А основою духової держави є саме гордість на минуле, ця духова звязь з минулими великими людьми народу. А гордим можна бути лише на це, що ми любимо, з чим ми споріднені, чим можемо похвалитися. І тому можна знати дуже добре свою історію, можна захоплюватися поодинокими постатями в ній і бути славетним істориком, але гордим на цю історію ледви чи можна бути.

Щоби бути гордим, треба річ наперед добре пізнати, а чим більше пізнається її, тим більше й любиться. Любиться навіть її вади, її недомагання, старається це все по своїй змозі направити, вирівнати. Великий політик, який любить свою батьківщину любовою сина й батька, має в історії своїх духових предків. І познайомлюючися з їхніми ділами й мріями, а підсвідомо може навіть, кохаючи їх, старається направити їхні блуди, вирівняти їхні заломання, а часто навіть очистити їхню память. І тоді щойно цей політик є звязаний із традицією свойого народу. Правдивий письменник, який читає твори своїх духових предків, справляє їхні погляди, додає до них це, чого вимагає сьогоднішня душа батьківщини, добираючи до помочі й сучасність і минуле, яке завжди є підбудовою сьогоднішнього.

Та ми замало знаємо нашу власну творчість. Наша нещасна виховна система не вчить нас ані любити, ні шанувати, ні бути гордим на наших предків. Ми не знаємо, де лежать кости наших князів - володарів, наших гетьманів-політиків, наших героїв. Отже, на що ми маємо бути горді, ми, що навіть могил наших предків не знаємо, ми, бідні багачі??!

ФЕДЬ ТРИНДИК

Святочні приємності

Дуже люблю Різдвяні Свята. Раз, що взагалі — традиція і так далі, — а друге — є кілька вільних днів, в яких можна відпочити, забавитися, відновити душу й тіло і набрати енергії до дальших трудів.

Вже передсвяточний час справляє мені велику приємність. Приходжу собі до хати, повний веселого настрою, а в хаті якраз роблять порядки. Всі хідники зібрані на одну купу, матераци також. Жінка вже здалека тиче мені в руки тріпачку й каже веретріпати хідники. Але скоро, каже, бо ще треба вичистити долівку. Я, очевидно, з великою втіхою беру до рук тріпачку, тріпаю, аж курява йде й покриває мене сірою верствою.

З того роблюся ще веселіший і, витріпавши хідники, забираюся до долівки. Долівку пастувати дуже приємно: вистарчить взяти в руки брудну шмату, клякнути на простерту ґазету й посуватися від одного кута до другого. Підлога насмарована і я беруся за щітки. Повний бадьорого розмаху щіткую, аж долівка світиться — і готова на приняття гостей, які — бодай їх дідько взяв! — прийдуть підчас свят.

Дуже потішно виглядає, як такому гостеві сплине з чобіт трохи снігу на долівку. Розливаються з того менші й більші калюжі. Гість і сам не знає, що думати про них.

Але на долівці моя приємність, очевидно, не кінчиться, бо треба йти на стрих і здіймати білля. При тому треба також роздмухати залізко. Це правдива втіха, тимбільше, що від рана чоловік нічого не їв і кишки грають марша. Притім дуже потішно, як чоловік хотів би лягти собі, а нема на чому, бо матераци розкинені, а подушки без пішивок і з них розходиться по хаті легенький пух.

На другий день я встаю вже досвіта, бо того дня є остаточні приготування до радісного дня. Вже в шостій годині рано бадьоро скачу на рівні ноги й розпалюю вогонь у кухні. В печі не хоче ніяк розпалитися, в кухні повно диму. Але я проганяю його, відчинивши широко вікна й двері. та віддихаючи здоровим морозним повітрям. Те все велика приємність. Вона зростає в міру того, як тісто рушається і треба втирати мак на кутю й маківник. Притім бігаю шість або сім разів до склепу, бо кожний раз щось забуду. Внаслідок цілковитого помішання й частинного зідіотіння ума. З того всього маю непересічний гумор. Родяться знамениті помисли, як нпр. запросити на свята кількох моїх приятелів з жінками, яких я випадково стрінув на вулиці. А найсмішніше то факт, що мені далеко не вистарчає грошей і я згори тішуся, як то буде, коли не буде чим приняти гостей.

Відновляючи отак душу й тіло, переживаю другий день, вільний від праці. І, повний святочного настрою та правдивої пошани до традиції, зустрічаю радісний празник. Очевидно, що в таке свято не годиться вилігуватися. Тому я скоро світ зриваюся з ліжка і, вдягнувшися в чорний одяг, іду до церкви на різдвяне Богослуження. Прийшовши до хати, не випадає роздягатися по буденному, бо 1° в хаті є все святочно застелене, а 2° можуть прийти гості. Не личить якось затримувати гостей на коридорі, бо „господар одягається“. Ні, треба витримати в чорному, що дає мені велику естетичну насолоду, а передріматися й так можна.

Але найприємніше, як нарешті прийдуть довго очікувані гості. Приходить один професор з жінкою. Він дуже любить розмовляти про політику. Жінки — мають там свої справи — господарські, туалетові й інші — а я тимчасом бавлю професора розмовою на політичні теми, покурюючи без перестанку тютюн, аж у хаті стає синьо. Розмова торкається актуальних справ і я переповідаю ті всі політичні вістки, поголоски й комунікати, що в редакції мені вже боком вилазили. Але пан професор добре не знає їх, бо в останньому часі не мав часу читати щодня пресу. Очевидно що переповідати те все належить до великої приємности, тимбільшої — чим довше це триває. Потім є вечеря, а по вечері гості затримуються ще годинку-дві і так — коло одинацятої — виходять, одягнені в футра. Випроваджую їх аж до брами, сердечно дякую їм за ласкаві відвідини й мило переведені хвилини. Очевидно, вони не скорше відійдуть, аж дістануть запевнення, що завтра ми прийдемо до них. Прийшовши — я провітрюю хату і кажу при тім: — Які це милі люди — дуже гарно перейшов перший день свят...

На другий день — ідемо до них, бо боїмося, щоби не загнівалися. Там знову — продовж 5—6 годин переповідаємо собі все те, що ми перемололи вчера. Кожний мусить признати, що це є приємність зовсім виїмкова. Тим разом ми виходимо від них в одинацятій годині — після чого жінка їде трамваєм до хати, а я йду пішки, щоби трохи провітрити легені від кількагодинного курення.

Так минає другий день свят, підчас яких чоловік знаменито відпочив, забавився, відновив душу й тіло й набрав енергії до дальшої праці. Спомин тих днів, окутаний серпанком ніжної мрійливости — буде спочивати в моїй душі цілий рік, аж доки не впадуть знова сніги, прийде новий рік, зачнеться передсвяточний рух — і радісний празник Різдва.

— — — — — — — — —

Почуваю приплив святочної радости. За три дні Різдво — вже нині в хаті порядкують. Біжу до хати — ах! — там чекають на мене — я знаю це — хідники до тріпання... В душі радість і веселіє — бажаю всім такого настрою — Христос Раждається!...

мерцям...

— Гіркі переживання, гіркі й спогади, Петре, це правда. А всеж, ти надто вже чорно дивишся на світ. Тимчасом світ ні чорний, ні рожевий; є тіні, є світла. А вже на своє, як кажеш, „останнє“ Різдво не маєш причини надто нарікати, бо ти попав хоч у справжню лічницю, а зо мною було інакше.

— А саме?

— Я заслаб підчас походу, саме перед Різдвом. Три дні гарячкував на морозах, серед сніговій. Аж вкінці мої стрільці побачили, що зо мною таки погано, й відвели мене до опустошілої палати - двора; всі лічниці довкола були вже переповнені хворими. В цій палаті наштували „запасну лічницю“. Я був другим пацієнтом, першим був один поручник. Та до Свят-вечора, за один-одніський день, вся палата й обидва її поверхові крила заповнилися нашими хворими вояками. Разом з хворими забирали з підвод жменю соломи, щоб не мусіли лежати на голій долівці. За подушку служив твердий наплечник, за єдине накривало — дрантивий плащ, крізь порозбивані шиби й нещільні віконниці завівало снігом на середину кімнати. Не було ще ні лікаря, ні фельдшера. Якась найнята сестра-жалібниця, кілька стрільців, що самі падали з ніг, ходили біля кількасот хворих. Можна собі уявити, що в такій лічниці творилося... Пригадую собі, як сьогодні, Свят-Вечір. Я лежав біля вікна й не відкривав очей від сутеніючого неба. Виглядав першої Свят-вечірньої зірки, як колись хлопчиною вдома, начеб від цього мала залежати вся моя судьба. А відтак....

Голос Славка на хвилину затремтів.

— А відтак я вишкрябав на стіні куском олівця моє прізвище, щоб хтось міг переказати до дому, що зо мною сталося. Сьогодні сам із цього сміюся. Кого могло цікавити якесь імя на стіні опущеного дворища, звідки щодня виносили десятками мерців на цвинтарище, не розшукуючи, хто вони й звідкіля? Не було й кому, не ведено навіть стану хворих. Усі ми були тоді однакові, безіменні. На третій день Свят я передав записку до моїх стрільців, щоб приїхали з підводою й про милість забрали мене з тієї „лічниці“. Послухали й забрали, ніхто навіть не запитався, куди й навіщо забирають. І на спільній кватирі між моїми стрільцями, що вже раніш перехворіли, я вже швидко прийшов до себе.

— Отакі в нас усіх різдвяні спогади.

— Пожди, я ще не скінчив. Досі я говорив про тіні, годиться й про світла. Над усіма болючими споминами ясніє в мене одна величня картина. Це відвідини хворих нашими полководцями в перший день Свят. Друже, як би ти все те бачив і чув! Якби ти бачив, як ті хворі стрільці рештками зусиль підводилися на своїх смертельних постелях. Наче до останнього великого звіту! Якби ти чув, як умираючі стрільці добували зі себе останню іскру, щоб тільки не виявити слабости перед своїми зажуреними полководцями! Якби ти все те чув і бачив, друже, — гордощі розпирали б твої груди за тих, що залишилися там, у цьому Чотирокутнику Смерти. Вони не пропали. Вони живуть і житимуть навіки. А ми, що звідти вийшли, пропадаємо, як розсипане листя, балакаємо собі про „останнє“ Різдво! Звідкіля знаєш, що останнє?

— Звичайно, останнє з тих, що ми їх вже перебули. І хоча надіємося діждатися кращого, то найглибше буде записаний у наших душах спогад власне про нього.

МҐ-Р ГР. ХРОБАК

Сучасні проблеми світової економіки

Мабуть найкращим жнивом для міжнародного капіталізму, оцього інтегрального, клясичного, був час безпосередньо по війні. Ніколи не було на світовім ринку такого оживлення, виміни товарів і капіталів у такій формі і такій величині. Це була, здається, кульмінаційна точка розвитку міжнародньої співпраці на господарському полі. Пригадуючи собі ті часи, коли американський капітал, збагачений воєнними доставами, зайняв передове місце по англійському капіталі та в ріжних формах панощився на европейськім, головно німецькім ринку, а доляр був найбільш популярною валютою в Европі. Але прийшов крах; кріза, що почалася в 1929 р., загальмувала не лише продукцію товарів та спричинила обниження життєвої стопи, але також радикально обмежила міжнародню господарську співпрацю.

Багато причин зложилося на ту затяжну крізу, що прибрала універсальний характер та дала причину до структуральних перемін у світовій економіці. Найважнішими з них були крізи рільна й фінансова, а дальше в звязку з цим спадок цін та сильне обниження продукції. Наступив стан застою й загального зубожіння. Державні чинники уживають всіх заходів, щоб протиставитися крізі. Політика держав у тому напрямі була початком отих перемін, що так сильно зазначилися в господарці світа. Держави незалежно від себе розпочали боротьбу з крізою. Примінювано безліч засобів, що мали на меті одно: поправити господарський стан. Тут властне лежить причина упадку інтегрального капіталізму, що без сумніву поклав чималі заслуги над піднесенням цивілізаційного, культурного, господарського рівня народів, їх наближення у міжнародній співпраці.

Розпочалися часи картелевих демпінгів, експортових премій, девалюації, митного протекціонізму; а все це причинилося до постепенної ліквідації вільної торговлі. В звязку з крізою сильно скомплікувалася валютова політика держав.

Одною з найважніших форм боротьби з крізою була девалюація. На чому вона полягає?

У міжнародньому господарському житті знайшла вона широке примінення в 1931 р. (Англія, скандинавські країни, Японія) і 1933 р. (Америка, Бельгія, Франція). Суттю її є зниження курсу валюти або депреціяція (спадок). Це мало на меті довести до спадку цін та уможливити експорт і збільшити можливості конкуренційної боротьби на світових ринках. Наслідком цього є загальне оживлення краєвої господарки, зріст продукції, поправа коньюнктури. Девалюація означає рівночасно сумерк золотої валюти.

Почалася поправа відносин; незабаром продукція осягнула рівень з 1929 р., але тепер уже оперта на цілком інших основах. Зміни зайшли вже не лиш у формах продукції та боротьби на світовім ринку, але також у розподілі її у сферах впливів. Кріза дала почин до зросту національних егоїзмів, до змагання за господарську самовистарчальність.

Народи, упосліджені під господарським оглядом, або т. зв. країни пасивного капіталізму, всіми силами змагають до розбудови свойого господарського життя, до еманципації зпід чужих впливів. ССCP, що перед війною був доменою чужих капіталів (французьких, бельгійських, англійських), тепер виступає на міжнароднім ринку, як потуга, та (залишаючи на боці його політичну силу) є поважним чинником в укладі господарських взаємин.

Европа, занята своїми справами, не доцінює отих великих перемін, які тепер відбуваються на Далекому Сході. Це факт, що воєнні кроки Японії в Китаю були приспішені змаганням Китаю до скорої розбудови свойого промислу; Японія побоювалася, що внедовзі може бути запізно, бо Китай зможе цілком визволитися зпід її впливів.

Зміна в розвитку форм господарської співпраці, в розвитку продукції та її ідеольогічне наставлення наступили наслідком змін політичних форм державних організмів. Державний тоталізм, що стає пануючою системою в СССР, Італії й Німеччині, причинився сильно до зміни в наставленні їх продукції, або, що так скажемо, до зміни обличчя господарського життя. Держава — це моноліт, суцільна організація, якій повинно все бути підпорядковане. Динаміка ідеольогії держить націю в безнастанній напрузі та велить стреміти до експансії, до поширення свойого стану посідання. Держава стала одним великим воєнним табором, який, так як на війні, мусить бути самовистарчальний.

Зброєння, що з шаленим поспіхом відбуваються на наших очах, мають також і господарський змисл, бо збільшують продукцію воєнних матеріялів та тих товарів, яких потрібно до їх продукції. Господарський егоїзм та гін до самовистарчальности допровадив до зміни економічної політики навіть в Англії, яка вела перед у дотепершній економіці, опертій на ідеал А. Сміта. Англія щораз більше заскорулюється в собі та найбільше уваги присвячує своїм домініям і кольоніям, де льокує свої капітали.

В часі капіталістичної виміни капіталів промисл розвивався головно завдяки чужим зовнішнім впливам; тепер він є опертий на ощадностевій акції суспільности. Ця акція, як це показує примір Німеччини ,ведена по лінії відповідних ідей, може багато доказати.

Коротко кажучи, остання світова кріза спричинила основну зміну господарських критеріїв та веде до цілковитої перебудови світа, опертої на цілком нових основах.

Ловецтво

Сторінка ловецького спорту ч. 12.

ЯРОСЛАВ СКОПЛЯК

Мисливим - на Свят-Вечір

Дивлюся крізь вікно і бачу пухову біляву, що сягає ген-ген далеко. Око шукає краю — та дарма, нема його. Все зіллялося в сліпучу білу далечінь. Маєш враження, що сидиш у заперті, окутаний білим ковром. Хіба оком завадиш об стріху хати і нависли льодові соплі переконують тебе, що ти лише крізь вікно заглядаєш і так переживаєш Різдвяну Ніч.

Найбільша радість у свята хіба таки в Різдво. Сама пора року — зима каже, що Різдво — наймогутніше й „найбільше" свято для всього, що живе. Не тільки для дітей, але й для німини, звірини. Бувало, дивишся, й собі не віриш, що звірина в свято Різдва поводиться інакше. Хто має нагоду — провірить, коли зайде на обору. Маржина якась веселіша, язиком причепурила свою шерстяну одежу, в яслах повно запашного сіна, долівка вистелена дідухом по самі клуби. Відчуваєш серед німини радість і вдоволення.

Так на оборі. А поглянути туди, де стоять обороги, — там звірина, котра не має свого пана-господаря й сама пробивається крізь життя. Також радується, бо цього дня ніхто її не тривожить. Бачиш герці зайців — цеї днини відважних — заприязнених з куропатвами. Лис іздалека потягає носом вивар пирогів та печених голубців. Слинка йому замерзає, але він усе знайде раду, щоб не було йому кривди.

Повний радости й вдовілля дивишся крізь вікно, ждеш приходу колядників. За той час не одно пошибнеш думкою і не одно звеселить серце, а друге повіє холодом. От хоч би те: Чому той час так скоро сходить? Недавно тому, бо в листопаді, була „Ватра" на ловах у „Тура". Не пощастило, бо змокла до нитки, а накінець ще й пережила несподіванку зимових лискавок та громів. Опісля „Тур" поїхав до „Ватри" також на репрезентативні лови. І вже не мав дощу, лише — 20 ступнів морозу. Підчас обіду не можна було відріжнити, котре ковбаса, а котре кишка, хоч власної роботи й приправи. Одно й друге замерзло на кістку.

Сьогодні вже Різдво. Коли ж той час так скоро минув? І до Йордану вже недалеко. А відтак може ще разок-два побалуєш по снігу за стрічами і — вішай стрільбину на кілок та — жди. Спершу довшого дня, опісля розтопів, вкінці зелені й сонця. Щоб накінець знова не можна було діждатись снігу, морозу і найкращого свята — Різдва. Така вже наша ловецька доля. Що ж нам мслизим лишається на потіху? Хіба те, що і всім іншим: побажання.

Тож бажаймо собі взаїмно, але щиро й сердечно, — **много, много стріч!**

Не щадити на набоях!

Практичні досвіди виказали, що бездимний порох постійно перебуває скомпліковані ферменти, які по якомусь часі ослаблюють його вибухову силу, або знов її непомітно збільшують, так, що набій при вистрілі розриває рушницю. У мисливській практиці нема можливости — тай нема й сенсу — вести обсервації щодо отих ферментів. Тому передбачливий мисливий ніколи не щадить на набоях. Стріляє тільки свіжими. Набій, старший понад кілька місяців у доброго мисливого вже не є свіжий.

Це й є найкраща рада на невипали, а також забезпека перед нещасливими випадками, на жаль усе ще нерідкими.

У СІЧНІ НАД ТЕПЛИЦЕЮ...

Лис-Микита з Добродійкою любуються качками на річці: буде сніданок, чи тільки насолода здалека?...

КНИЖКИ, ЩО ПРОСЯТЬСЯ НА СТІЛ МИСЛИВОГО

Юліян Тарнович — „ЛОВИ НА ЛЕМКІВСЬКОМУ БЕСКИДІ". Чепурно видана й добре написана низка нарисів з нашої чарівної, та все ще рідко відвідуваної Лемківщини. Автор — сам лемко — виявив непересічний хист у змальовуванні життя й природи своєї ближчої батьківщини. Книжечка варта того, щоби її прочитати. Видало В-во „Наш Лемко" у Львові 1938, ст. 40, прегарні ілюстрації. (Я).

„Ловецтво світа" („Вайдверк дер Вельт") величава, енциклопедична книга, видана Німецькою Спілкою Мисливих на памятку ловецької світової виставки в Берліні 1937. Хто з мисливих може позволити собі на видаток двадцятькількох злотих, той його не пожилує. На зміст книги склалися статті найбільших мисливих різних країн, 21 колірових і 825 звичайних ілюстрацій. Сторін тексту — 468. Вийшла у В-ві Павла Парея в Берліні 1938.

СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО

На вовки зі саней

Окрім полювання на вовки „з балькону" (я описав його у фейлетоні в ч. 9 „Лов. Сторінки") практикували на Україні за моїх юнацьких років ще один спосіб: Лови зі саней.

Для таких ловів мисливий вибірав сани, по можности якнайширші й найдовші („розвальні") з поруччям по краях, наче при діточому ліжечку. До саней запрягали пару або й трое найбистріших коней. За віжки сідав сильний і зручний візник. Уздовж поруччя сідало 5—6 мисливих, кожен з двома стрільбами. Два-три найметкіші в стрілянні мали тільки стріляти; інші мали якнайскорше набивати вистрілені рушниці. Напереді, коло візника, сідав чоловік з мішком, у якому було завязане крепке порося.

• • •

Спогад. У морозну місячну ніч, ясну майже як день — хто пережив такі ночі на Україні, не забуде їх ніколи — тихо виїхали з хутора в степ осьтак виряджені сани. Скоро сунуть туди, де „вовча" околиця. Ось уже близько до неї й візник бере віжки коротко. Майже кроком посуваються сани. За декілька хвилин чоловік з мішком береться за своє діло. Розвязує мішок, висуває голову поросяти назовні й смикає за хвіст, щоб квичало. Воно зразу неохоче, заспане, та по кількох штовханцях верещить, наче зрозуміло свою ролю. Верещить пронизливо, щораз голосніше.

Коні, незвиклі до таких тонів, щурять вуха й неспокійно оглядаються. Та візник твердо держить віжки. Що кілька хвилин чоловік напереді втихомирює порося й мисливі напружено вслухуються у тишу зимової ночі. Та кругом ні чичирк. Тільки часом перебіжить полем сполоханий куцохвостий, або наче тінь промайне лис - Микита. Стрільці відрухово хапають рушниці до лиця й зраз же опускають: сьогодні можна стріляти тільки в вовка! Порося вряди-годи знов поквікує, сани посуваються верста за верстою. Дубіють пальці й руки від стужі, а вовків ні слиху, ні диху.

Та милостивий князь Святослав, патрон українських ловців. Серед глибокої тиші нараз залунало десь в далині, ледви чутне, протяжне — угу-уу! Котрийсь з ловців уже ніби й завважив ген на обрію зелені вогники вовчих очей.

Метушня на санях. Відразу зникла втома, ніхто не відчуває стужі. Всі насторожилися, ждуть. Порося репетує, наче з нього шкуру деруть. Уже й видно сіроманців. Руки стискають рушницю, серце ломотить.

Коні рушили трюхцем, поросячий вереск аж сверлує в вухах. За кілька гонів позаду саней мигають темні тіні, все більші, що женуться навздогін. Все ближче й ближче до саней, врешті видно стрункі й костисті постаті сіроманців. Забігають з боків, з переду, чвалують довгими скоками, клацають пащеками.

Візник ще попустив віжки й коні помчалися чвалом. Стрільці, з пальцем на спусті, вже „ведуть" на мушці найближчих хижаків. Врешті гримнув перший стріл, за ним другий, а далі — заторохтіло раз по раз.

Коні женуть що сили в ногах. Хвилину - дві видно зі саней збиті в купу тіла убитих та покалічених. Над ними метушаться здорові товариші. Врешті, хижаки зникають з очей. Лише час від часу долітає голосніша гаркітня. Це здорові хижаки жеруться, роздираючи на куски своїх побитих та покалічених товаришів, братів, батька. Заговорив запах крови...

Поволі заспокоюються коні, та не на довго. За декілька хвилин за саньми женуть роздратовані кровю, а ще голодні вовки. Знову повторюється те саме. Знов гримлять рушниці й падуть хижаки на сніг. Котрий згинув відразу, поцілений шротом у серце чи легені, котрому зробили кінець гострі клеваки товаришів.

Аж над ранком вертаються мисливі своїм слідом додому. На санях гамірно й весело, на обличчях ні сліду втоми чи безсонної ночі. Тільки очі якось дивно блищать та голоси звучать неприродно високо.

Не завжди справа кінчиться так щасливо. Та про те іншим разом.

ФІЛЬМИ ЗІ СВІТУ

Університет бізнесу

Поняття університету для нас, европейців — звязане все з поняттям прибіжища науки, її культу. Кожний студент бажає поширити тут засяг свого знання; наука поставлена тут на першому місці.

Не так воно в Америці.

Із кількасот університетів Зединеної Держ. Пн. Америки — ледви 44 університетів є під опікою держави; інші — це приватні підприємства.

Спорт — рекламою університету

Такі університети мусять самі дбати про студентів чи про вплив до квестури. Як же-ж стягається тих студентів, щоб записалися до такого університету? Рекламою. — Як же-ж університет робить рекляму? Може тим, що проголосить спис своїх наукових світочів? Інтересними викладами?

На це ніхто не звертає в Америці уваги.

Є куди кращий спосіб реклями: спорт! Університет, що стоїть на чолі футболевої табелі — має »гратісову« рекляму на першій сторінці американських часописів. Назва такого університету пишається товстим друком на чільних місцях — наче вироби фабрики ґуми до життя, котра на таку саму рекляму викидає грубі мільйони!

Хто в Вошінґтоні, Ню-Йорку чи Чікаґо знав би будьщо про університет »Нотр Дам« в одному зі стейтів середущої Америки, коли б не перемоги його футболевої репрезентації над найкращими дружинами? Такий університет стає модний і — дістає студентів.

Спорт — удержує університет

Та спорт є для університету не тільки реклямою; є він теж невичерпаним джерелом приходів, що йдуть в мільйони злотих.

Варто згадати, що найбільший американський університет »Гарвард« — в одному тільки 1935 р. мав із спортових імпрез около 3,760.000 зл. приходу! Це свідчить наглядно про ролю спорту в Америці.

Не диво, що кожний університет дуже дбає про спортовий нарибок. Буває, що деколи університети переліцитовуються у тому, щоб добути для себе молодого, багатонадійного спортовця-школяра. Тому декілька літ боролися американські університети за нашого славного у цілому світі пливака **Юрка Коцая.** Кожний університет хотів мати його в своїх мурах і тому пропонував йому щораз то кращі умовини, як ґратісове удержання, звільнення з оплат, тощо. Коцай був надто сильним маґнесом для американських клюбів, щоб не виплатилася така »стипендія«.

Та Юрко Коцай — був принайменше відзначаючим гімназистом і мав право вступу до кожного університету на основі свойого знання. Але університети, щоб переліцитувати себе — дбають про скріплення університетської футболевої дружини не тільки учнями середньої школи; виловлюють деколи »замітніші« таланти з вулиці, доків і »на ґвалт« роблять із них студентів.

Розуміється, що цього довго не можна вкрити. Тоді готові скандали і преса має новий жир.

Та студенти дбають не тільки про тіло; університет дбає теж про »корм для духа«. Тільки що на цей духовий корм призначено час від девятої до дванадцятої години.

Всеж таки — ті три години, призначені на »духовий корм«, не йдуть на марне, бо й Юрко Коцай і Бонтром, і Кеніґґем та інші визначні спортові світочі кінчать університети, одержують дипльоми, відчиняють канцелярії і стають бізнесменами з крови й кости. І що дивне: забувають про спорт. Не стартують, не тренують, інтересуються ним лише у суботу чи неділю. Позатим — збивають доляри.

Університет та його життя навчили їх »бізнесу«.

—o—

РУХАНКА СПОРТ

„Старт на Олімпіяді“

МРІЯ ОРИСІ КОБЗЯР (С-Б)

Коли сім літ тому, на легкоатлетичних змаганнях у Львові, побіч „старих'' уже змагунок: Піщівної, Гусарівної (де вони тепер?), станула на старті молоденька й ніжненька „Орися'' — як її тоді всі звали — ніхто й не сподівався, що вона вже в короткому часі основно змінить табелю рекордів. Її перші кроки на нашому спортовому ґрунті були відразу своєрідно сензаційні; перемагала „старих'', рутинованих змагунок і змазувала старі (вже без лапок) рекорди. Не було року, щоб не вписала в табелю нових рекордів.

Окрему рубрику творить Орися Кобзяр у скоці вдовжінь. Від 1931. р. підносить рік-річно український рекорд від 4,34 м., через 4.52 м., 4.57 м., 4,82 м. — до 5,045 м. У 1938. р. є це осяг, що ним можна почванитися. Хоч до світового рекорду бракує йому мало що не метер — то все таки небагато в світі жінок, що переступили 5 м.! А це вже поважна леґітимація у світовому спорті!

Не треба забувати, що Кобзярівна не сказала ще свойого останнього слова! Рідко коли можна зустрінути у нас змагуна, що тренував би так завзято та систематично, як це молоде дівча. Дозволює це мріяти їй і про шістку в скоці вдовжінь, тимбільше, що в Кобзярівної великий спрінтерський талант.

Нині в її руках — чи точніше: ногах — находяться українські рекорди в бігу 60 м. — 8,2 с., 100 м. — 13,7 с., 200 м. — 28,7 с., не вчисляючи заслуг у гінцях, де завдяки Орисі її матірний клюб „Плай'' (нині Кобзярівна в „Соколі-Батьку'') міг почванитися всіми рекордами в гінцях. До цеї китиці рекордів треба ще додати рекорд у скоці ввисочінь — 1,40 м. з 1938. р., лиш на 27 цм. гірше світового рекорду.

— Які ж Ваші пляни на будуче? — питаємо нашої найкращої змагунки.

— Олімпіяда! — Одне слово, а якже ж святе для кожного змагуна, що лиш мріє про те, щоб гідно репрезентувати свою Батьківщину на світовій арені.

Бажаємо Орисі скорого й найповнішого здійснення її мрій та задумів.

—o—

Спортова ялинка

— Чи ви вдоволені із минулого сезону? Ваші пляни на будуче? — спитали ми наших чільних спортовців на початку нового року.

Відповіди були такі:

Д-р І. Круль, український рекордист у стусані кулею одноруч та обіруч:

— Я, щоправда, не тренував в останньому році так, як це бувало минулими роками, бо професійні обовязки не дозволили мені на солідний тренінґ. Та маю надію, що в будучому сезоні потреную солідно разом з дружиною і може вдасться нам поправити дотеперішні осяги.

Скоцень (популярно „Леньо''), король стрільців:

— Дуже мені прикро, що в минулому сезоні я стрілив „офіціяльно'' тільки 12 ґолів; але, як самі знаєте, винні судді. Тому й тепер не знаю, що більше тренувати: футбол чи бокс.

— ? ? ? —

— Не думайте тільки, що бокс тренуватиму „на суддів''. Радше на „беків'' чужої дружини, котрі часом надто вже брутально поводяться зі мною.

Турко (найбільший елеґант між футболістами й найбільший футболіст між елеґантами):

— Маю велику журу: в одній галі, де — маю свій найкращий черевик. Боюся посилати за ним, бо аґнуж готова там якась пімста за стрілені ґолі?

Матвійчук, один із перших українських маратонців:

— З минулого сезону я вдоволений. Пляни на будуче? Зрозуміла річ, що треную до маратону. Тільки сподіюся, що тим разом траса буде вести між Стриєм і Сколем, а не як у минулому сезоні...

Ґзимс

F. I. S.

„ФІС'' це скорот назви Міжн. Лещетарського Союзу, до котрого належить і Чехо-Словако-Україна. Змагання за лещетарське мистецтво світа звуть у скороті „ФІС''. За кожним разом Союз доручає тій чи іншій державі влаштувати ці змагання. Як дуже цінять тими змаганнями — вистане сказати, що державні союзи зводять прямо важкі бої за право влаштувати ці змагання. Не диво; приносять вони такі доходи, що ними покривають все: нові інвестиції, рекляму і т. д.

Перші лещетарські змагання за мистецтво світа відбулися у 1929. р. у Закопаному. Останні X. (десяті), відбулися в Лагті (Фінляндія), де перемогли: 50 км. Яльканен (Фін.); 18. км. Пітканен (Фін.); скоки А. Рід (Норв.); комбінація Гофсбакен (Норв.); 4х10 км. Фінляндія. Зате в Енґельберґу відбулися зїзди і сляльоми, що в них перемогли серед жінок: зїзд Реш (Нім.); крутослід Кранц (Нім.), складанка Кранц; серед мужчин: зїзд Куте (Франція), крутослід Ромінґер (Швайц.), складанка Але (Франція).

XI. ФІС відбудеться удруге в Закопаному. Польський Лещетарський Союз готується до нього незвичайно інтензивно, а свою пропаґанду посунув до неможливих меж; про ФІС говорять усюди плякати, значки, папіроси (кажуть, знамениті — не курю, не знаю) — все те з тою метою, щоб показати заграниці добру орґанізацію.

Під знаком ФІС-у стоїть теж чепурно виданий лещетарський календарець, що є знаменитим провідником для лещетаря.

Ці змагання ФІС-у будуть для нас цікаві ще й тим, що в них возьмуть участь лещетарі Карпатської України.

Конферансіє:

Щоб слава не пропала,
А світом, щоб лунала,
Про нинішню велику
У світі політику,
Про войни наші й свари,
Вберіте окуляри
Й читайте йота в йоту,
Як маєте охоту.
Вертеп відкриєм ми тут;
В нім правду всю незбиту
Побачите, чого ні?
А все, як на долоні.

Ще вибачте нам тутки,
Що наш вертеп без будки.
Розгойдалась бо дуже
Й нікому вже не служить
Ця будка у Женеві,
Там другорядні ревії
Дають французи й ребі,
Цей Негус з Аддіс-Ебі.
Тепер усі ставайте
І стоячки читайте,
Бо йдуть оце царі три,
А попереду Гітлер.

Три царі:

Задрожіте, доли, гори,
І ви, темні ліси, бори,
І всі озера і ріки
Й політичні всякі кліки.

Пропадайте демократи,
І всі хитрі дипльомати,
І червоні комісари,
Три царі ідуть по дари.

Йдуть по дари і по злать,
А всі з миром, даймингато,
Хто не лишиться їх ззаду,
Той дістане автостраду.

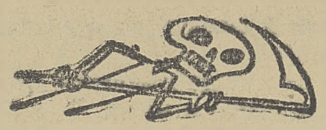
Конферансіє:

Тепер можете сідати,
Лише прошу не лякатись
Й нерви мати, як зі сталі,
Бо йде Ірод, лютий Сталін.

Ірод:

Пропадьте гнані і немодні,
Пролетарі усіх країн!
Рятуймо радше рідні сподні,
Замкнувшись в Кремлі серед стін.
Чуєш, Гітлер вже трубить,
Час відплати настав!...
З інтернаціоналом
Навіки я пропав!...

Конферансіє:

Не поможе круть і верть,
Йде до Ірода вже смерть.

Сталін:

В бій піду я, ґеніяльний!
Де є штаб мій ґенеральний?
Де мій чура, мій адютант?

Смерть:

Моритурі те салютант!

Сталін:

Де Яґода, де чекісти,
Старі друзі комуністи,
Де маршали всі понурі?

Смерть:
Те салютант моритурі!

Сталін:
Чи би Гітлер міг сказати,
Як прийдеться помірати?
Переходить дрож по шкурі...

Смерть:
Те салютант моритурі!

Конферансіє:
Перервім це, бо біжить
Переляканий ось жид.
Й коза мудра була, але
На кордоні відобрали.

Жид:
Тутки Гітлер, там араби,
Тут ендецькі знов бараби,
В середині бідний жид
Дрожить...

Тут арійські закони,
Там знов кріси і канони,
В середині бідний Шмуль
Без куль.

Там режіми різні й ґета,
Тут знов кожна бє ґазета,
В середині Мошко Ґвер
Умер.

Конферансіє:

Статистика хитра штука!
Ви спитайтесь хочби Жука,
Він докаже на папері:
На одного, що умер і
Десь лежить, то два до себе
Ще приходить. Тож не треба
Нам журитись на цю тему,
Ще без жида ми будемо.
Тепер стійте, — голя, голя!
Бо виходить парасоля
Із Чемберленом акробатом,
Колядником дипльоматом.
Колядував у Мінхені,
Тепер буде тут на сцені.

Чемберлен:

Що він думає, хто ж то може [знати,
Адольф на імя, арійська го мати.
Рузвельт кричить, збройться,
Даладіє боїться,
Сталін стоїть, трясеться,
Каня сумно пасеться,
Чехи вірно клячуть,
А китайці плачуть,
Тут же, там же, тут же, там же [й тут.

Конферансіє:

Ось до пари тут вже є
Колядник Даладіє —
Прибув просто із Джібуті,
Часи в нього тепер круті,
То ж хай вам не буде вонтпно,
Що співати буде тонко.

Даладіє:
(сопраном)

Порадь мені, Чемберлене,
Як рідная мати,
Бо прицілився Беніто
На Туніс з гармати.

Чемберлен:
(басом)

Маю я в подібних справах
Практику велику,
Як позбутись тарапатів,
Тихо і без крику.
Раду дам тобі єдину,
Як рідная мати,
Одинокий вихід Туніс
Заевакувати!

Конферансіє:

Пардон, пардон! Бо ось стиха
Йде з медведем оце циган.

Циган:

Казав мені Чіяно в Будапешті,
Щоби я не ріпався нарешті;
Жий, жий, уважай,
Підкарпаття не чіпай!
Ужгород і Мункач лізуть боком,
Хоч медвідь танцює дрібним [скоком.
Плач, плач, Фенцик, плач,
Як я граю, так ти скач!

Конферансіє:

Всі заграничні персуни
Ховаємо, бо в хату суне
Одна за одною ось бунда,
Колядники це, бачте, з Унда.

Ундо:

Добрий вечір всім вам,
Пани, єгомосці!
Радуйтесь!

Бо прийдуть на вас ще
Три клопоти в гості.
Радуйтесь!

А перший же клопіт —
До громад вибори.
Радуйтесь!

Другий зі шкільним цим
Плебісцитом горе.
Радуйтесь!

А третя гризота
З рідного болота:
Радуйтесь!

Наварять вам каші
З опозицій наші.
Радуйтесь!

Конферансіє:
Потім прийде іще із „Діла"
Опозиційна група ціла,
З Уесдепе усі лідери,
І слоні різні і фірери.
Прийдуть гуртом націоналісти
І клерикали (прошу сісти!).
Напхайте в уха трохи вати,
Бо всі будуть колядувати:

Добрий вечір всім вам,
Пани, єгомосці!
Радуйтесь!
Бо прийдуть до вас ще
Три клопоти в гості.
Радуйтесь!

І т. д.

Як угорі читайте
Й на вус собі мотайте,
Бо в цьому капітальний
Є сенс для вас моральний.

А вже на цьому слові
Бувайте всі здорові!
Хто бачить хоче решту
Хвіґур із Букарешту,
З Нанкіну, Білгороду,
І правду всю до споду
Пізнати, хай з табаки,
Від нині зараз таки
Відложить золотого
На місяць (це не много)
Й пішле на передплату!
„КОМАР" щотижня в хату
Прийде. В нім правду щиру
Знайдете і без сиру,
Сміятись зможете й сто літ
Ви проживете і ваш рід.

ЖІНОЧА СТОРІНКА

Жіноцтво в Карпатській Україні

Гуцулки з околиць Ясіня на гуторці в неділю по Вечірні.

Жіноцтво Карпатської України після розвалу австро - мадярської монархії якслід зрозуміло, що для того, щоб добути собі, дітям своїм і свойому народові кращу долю, мусить активно стати до боротьби й самотужки взятися до праці. Воно теж і зровуміло, що праця буде успішною, якщо жіноцтво зорґанізується масово у своєнаціональних орґанізаціях. Постулят масової жіночої орґанізації видвигнуло жіноцтво Закарпаття напередодні Першого Зізду Народовецького Жіноцтва в Ужгороді 1934. р. тому, що зрозуміло гаразд, що лише свідома, сильна жінка, вихована в своїй національній орґанізації, зможе виховати сильну й здорову націю.

Зубожіле Закарпаття і до краю виснажене голодом населення не могло цілковито опертися мадяризації. Тому українське жіноцтво Закарпаття стоголосом кличе рідне громадянство до праці для національної справи. З приводу Першого Зізду Народовецького Жіноцтва Підкарпаття видано одноднівку п. н. »Жіноча Сила«, в якій читаємо:

»Дорогий Народе! Жінки, Молоде Наша! Ми живемо в часі епохального відродження і в боротьбі доходячи своїх національних і соціяльних прав.

Добуваємо собі те не легко, важко поборюючи демонів усяких, — демонів біди, темноти, несвідомости та неправности і насилля. Хоч вони і не можуть повалити побідно воскреслий нарід, то всеж гальмують його зріст і розвиток. Гальмують, але не здержать, бо до боєвих рядів станули вже й жінки-матері й перемога над демонами прийде швидко.

Народе! **Твої жінки, Твої матері почули голос Твій і беруться до роботи.** Наше слово — слово матірне, святе!

Не дамо вирвати з уст наших нашого слова, яке ми і цілий світ звемо українським! **Не дамо топтати наші права! Не дамо осміювати й кривдити Тебе, наш Народе многострадальний!«**

»Не дамо нашої землі чужим посягачам, **що хотять заволодіти нею** з хитрунською »ревізією«, вони хочуть привабити нас і надіти знову **те старе ярмо, від якого ще глибокі і незагоєні рани наші печуть і не дають забути старої кривди! Ні, не дамо себе одурманити! Ми вже свідомі й горді!«**

»Хочемо Права, Волі, Культури! Хліба — добути собі на своїй землі, — на тім чудовім, зеленім Підкарпаттю, де **ми вже від тисячеліть є власниками і господарями. Ми, жінки, хочемо тепер поливати те квіття росою свойого поту, щоб воно дозріло й видало здорові, шляхетні овочі — свободи. Хочемо працю мати!** Ми жінки — матері дали Народові нашому найдорощий скарб — слово, яке зветься матірним словом. І ніякі чужі сили не вирвали нам нашого слова й не вирвуть, бо слово матері є **так велике й сильне, як великим є сам народ!«**

Вкінці заклик до жіноцтва: »Жінки! З того святого місця. — з І-го конґресу нашого наказуємо Вам **піднести голови і нести їх гордо і завзято, памятаючи про честь і славу землі нашої.** Памятайте, що загал міцніший від одиниці, тому орґанізуйтеся«.

Доцінюючи вагу й значіння виховання молоді, жіноцтво Закарпаття звертається зі закликом до молоді, як єдиної надії народу:

»Молоде Наша! Мама Тебе родила, мама Тебе вигодувала, мама співала Тобі над колискою пісень і навчила рідного слова, мама любить Тебе любовю, якої не можна порівняти з нічим у світі.

В Тобі живе мама, в Тобі живе народ і темпо Твого життя є темпом життя цілого народу. Просимо Тебе, Молоде, боронити те слово, яке ми, матері, Тобі дали, як найцінніше багатство, бо запродаси Ти його, запродаси і маму й народ свій«.

Повищі уривки, що їх ми зацитували, як не можна краще характеризують політичний світогляд і провідні ідеї українського жіноцтва Карпатської України зперед чотирох років. Оті ідеї лягли в основу Першого Зізду Жіноцтва в Ужгороді 27. і 28. 5. 1934. р. На тому Зізді, що відбувся дуже поважно й врочисто, ухвалено резолюції про політично - національні справи Закарпаття, про культурні домагання українців на Закарпатті, господарські справи, соціяльні й справи орґанізації жіноцтва. Ця остання резолюція домагалася утворення Жіночої Ради, в склад

Відданиці зі села Дубового в святочних строях.

якої входили б делеґатки поодиноких жіночих орґанізацій народовецького напрямку. Наради Зізду проходили під кличем: »Матимемо те, що самі собі добудемо«.

Коли сьогодні українці за синими Карпатами радіють повнотою своїх національних прав, то слід признати, що саме Жінка, ота невгнута й непоборна Здобувниця — борець за кращу долю свойого народу, у великій мірі причинилася до тієї великої переміни, яку переживає населення Карпатської України. Вона, українська жінка-матір, виховала вірних і добрих синів. Її посильний труд і праця не пішли на марне, але видали гарні овочі.

Та не менш важкі завдання і багато праці перед жіноцтвом Карпатської України видвигає сучасна хвиля. Віримо, що воно — жіноцтво гідно сповнить свій обовязок.

—о—

Жінки по всьому світу

НЕ БУДЕ ПРОФЕСІЙНИХ ТАНЕЧНИЦЬ

Німецька влада доручила урядам праці примушувати дотеперішні „фордансерки” до зміни свого звання на продуктивну працю. „Фордансерок” є в Німеччині три тисячі.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ РЕКОРД

В летунстві відбувалися вже різні рекорди, та такого, як в Німеччині, ще не було. Це рекорд висоти... літ пасажирки. Літак, що обслуговує міста Липськ і Галле, в окружнім двогодиннім леті превозив три пасажирки, що разом мали 270 років життя. Старушки летіли перший раз у свойому житті. По відбутому леті заявили, що це найприємніший спосіб льокомоції і коли б мали відбути довшу подорож, то відбули б її тільки літаком.

ПРАВО ГОЛОСУВАННЯ

Право голосування, хоча й з деякими обмеженнями, одержали жінки в республиці Сан Сальвадор **(Середущa Америка).**

ЖІНКИ ПРИ ОБСЛУЗІ ПОЇЗДІВ

Народній комісар залізниць в СССР. Каґановіч видав доручення низовим орґанам приймати жінок до праці при залізницях та варстатах. На всіх залізничих шляхах зорґанізовані фахові курси. На курсах помічників машиністів є вже 3.680 жінок. Крім того ходять жінки на курси керівників руху, електромонтерів і керівників залізничих відтинків. На виклади записалося 3.895 жінок. На Кавказі зорґанізовано першу виключно жіночу обслугу товарових поїздів. — Усе разом — ніяке досягнення, коли зважити, що служба на залізниці в особливій мірі виснажує навіть мужеський орґанізм.

„УВАГА! ВІТЕР!”

Це наголовок книжки, що її написала пані Ліндберґ про свойого чоловіка, славного летуна. Авторка оповідає про свої враження з численних подорожей по цілому світі. Героєм оповідань є полк. Ліндберґ, який написав вступ до **тієї книжки**

ПОМЕРЛА ГАВРИЇЛА РЕВАЛЬ

У Франції померла письменниця, що перша добула доступ у французьку літературу. В своїх творах „Бакалярка”, „Ліцей молодих дівчат”, „Будуччина наших доньок” займалася соціяльними умовинами молодих жінок. Гавриїла Реваль була великою дорадницею та опікункою молодих письменниць. До кінця життя була членом жюрі Феміна, що надавало літературні нагороди. Життя одначе любила більше, ніж літературу. Коли одного разу в товаристві одна з жінок рецитувала „Ромеа і Юлію” й зі захопленням зітхаючи, висказала: „Ох! бути Шекспіром!”, Гавриїла Реваль узяла її за руку й сказала: Для жінки є щось більш упоююче, ніж писати про Юлію, а це — бути самою Юлією.

ПЕРША МОНАХИНЯ МІСІЙНИМ ЛІКАРЕМ

Американська преса широко розписується про виїзд до Індій „сестри Альми«, монахині й рівночасно місійної лікарки. Це перший випадок, що монахиня виступає одночасно як доктор медицини в католицькій місії. Сестра Альма — специялістка **хірурґії і положництва.**

РАДІО

Радіопрограми на пятницю, суботу й неділю в попередньому числі „Н. Ч.".

Понеділок, 9. I. 1939.

ЛЬВІВ: 6.57—7.00 Ран. авдиція; 7.00 — 7.15 Щоденник; 7.15—8.00 Кружки; 8.00—8.05 Програма; 8.05—8.50 Музика; 8.50 — 9.00 Вісті; 9.00—11.00 Перерва; 11.00—11.15 Авд. для шкіл; 11.15—11.57 Музика; 11.57—12.03 Час; 12.03—13.00 Полуднева авдиція; 13.00—14.00 Авд. для купців; 14.00—14.45 Концерт побажань; 14.45—14.50 Біржа; — 14.50—15.00 „Різдвяний вечір" — фейлетон ред. А. Курдидика; 15.00—15.30 Для дітей; 15.30—16.00 Музика; 16.00—16.05 Щоденник; 16.05—16.20 Господарські вісті; 16.20-16.35 Відчит; 16.35—17.15 Кабарет; 17.15 — 17.30 „Меза Верде — праколиска червоної людини"; 17.30—18.00 Колядки і щедрівки у виконанні хору під дир. М. Колесси: 1) Стеценко: а) Видить Бог; б) Нова радість; в) По всьому світу; 2) Барвінський: Що за диво (сольо виконає Гаврищук); 3) Козицький: Ой, коляда; 4) Стеценко: а) Через поле широке; б) Ой, на ріці, на Йордані; в) Ой за горою; 5) Леонтович: а) Ой, тай за горою; б) В полі, полі; в) Щедрик. (У перерві: Козицький: Ой в гаю, гаю; Вереківський: Ой у чистім полі); 18,00 Вісті; 18.05 Наукові станиці; — 18.20 Актуалія; 18.30 Відчит; 19.00 Концерт; 21.00 Муз. авд.; 22.00 Спорт; 22.05 Старий і новий спів; 22.20—23.05 Музика.

ЗАКОРДОН: БАНСЬКА БИСТРИЦЯ, БРАТИСЛАВА: 7.20, 12.35, 16.00, 19.00, 22.15 Комунікати з Карпатської України; ЛЯЙПЦІГ: 19.00 Концерт; РИМ: 22.00 Концерт; РАДІО ПАРІ: 21.30 Фестіваль; ЛІЛЬ: 21.00 Концерт; БІЛГОРОД: 20.00 Концерт; ВІДЕНЬ: 20.10 Концерт; ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР: 20.10 Концерт; МІЛЯНО: 21.00 Концерт; ФЛЬОРЕНЦІЯ: 21.00 Концерт; БОРДО: 22.00 Концерт; РЕН: 21.00 Концерт: ЛІОН: 21.00 Концерт; Р. РОМАНІЯ: 20.15 Концерт; ШТУТГАРТ: 24.00 Концерт.

Вівторок, 10. I. 1939.

ЛЬВІВ: 6.57—8.10 Ран. авдиція; 8.10 Програма і муз.; 8.50— Вісті; 11.00 Авд. для шкіл; 11.15 Музика; 11.57 Час; 12.03 Пол. авдиція; 13.00 Для купців; 14.00—14.45 „З піснею у країні казки", авд. ред. Р. Пашківського при участі хору Евгена; 14.45 Біржа і програма; 15.00 Коляди для дітей; 15.30 Музика; 16.30 Фортеп. транскр. Лісте Ф.; 16.30 Звукове кіно; 17.00 Романси; 17.20 Фейлетон; 17.35 Пісні; 18.00 Авдиція для села; 19.00 Концерт; 20.35 Щоденник, ком. вісті; 21.00 Симфонічний концерт; 22.00 Відчит; 22.15 Концерт солістів; 23.00 Останні вісті.

ЗАКОРДОН: БАНСЬКА БИСТРИЦЯ Й БРАТИСЛАВА: 7.20, 12.35, 16.00, 19.00, 22.15 Комунікати з Карпатської України; РАДІО П.: 20.10 Концерт; ВЕЖА АЙФЛЯ: 18.00 Концерт; ЛЬОНДОН Р.: 19.00 Музика; 19.40 Радіокабарет; ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР: 20.00 Концерт; ЗААРБРІКЕН: 20.00 „Веселий вечір; РИМ: 21.00 Концерт; ЛЮКСЕМБУРГ: 22.15 Концерт; БРЕСЛЯВ: 19.25 Веселий вечір; ПАРІ ПТТ: 18.00 Концерт; ШТУТГАРТ: 24.00 Концерт.

—o—

ДРУКАРНІ ГПУ У ГРЕЦІЇ

АТЕНИ 4. 1. По довгих пошукуваннях, грецька поліція відкрила друкарні, в яких друкувалися ріжні протидержавні й революційні брошури. Всі ці друки мали на цілі переконати читачів, що Греція ізольована під дипльоматичним оглядом та що рішено відступити частину її територій чужій державі. Поліція арештувала 20 осіб. Між арештованими є лікарі, адвокати й бувші посли переважно комуністичного переконання. Їх депортували з краю на протяг одного року.

Свят-Вечірня промова Премієра Карпатської України

ХУСТ, 4. I. К. У. П. повідомляє: В пятницю, 6. ц. м. у Свят-Вечір, в 17. год. 20. хв. Премієр Карпатської України виголосить у радіо привітальну промову.

Промову передаватимуть всі три радіостації, тобто: Братислава, Банська Бистриця й Пряшів.

—o—

Міністер Ю. Ревай у Празі

ХУСТ, 4. I. К. У. П. повідомляє: Сьогодні рано приїхав у Прагу Міністер Карпатської України Ю. Ревай.

Міністр візьме участь у нарадах центрального уряду федеративної держави.

—o—

Націоналісти переберуть керму в Японії

ТОКІО. 4. 1. По димісії уряду премієра Коное візвав мікадо до себе льорда тайної печати Курагої Єяса, щоб цей порадив йому в звязку з кризою уряду. Є здогади, що новий уряд створить голова тайної королівської ради барон Кліхіро Гіранума, що має 70 літ. Міністром закорд. справ буде мабуть далі Аріта, а міністром війни Ітагакі. Був. премієр Коное матиме становище міністра без теки.

* *

Коли прийде до влади барон Кліхіро Гіранума, то треба догадуватися, що владу візьмуть у свої руки японські націоналісти. Гіранума є основником партії Ко-Ку-Онша (Японський Імперіялістичний Союз), що повстала 1926. р. Сюди належить також ґенерал Аракі. Програма цієї партії: японізм, що має всі додатні складники фашизму й націоналізму. Сам Кліхіро Гіранума не революційний, а реформістичний і хоче ограничити впливи фінансієри. Він хоче влади сильної руки.

Найбільший фільм світа
МАРІЯ АНТОНІНА
в головній ролі НОРМА ШІРЕР — — кіно КАСІНО

Бек на Оберзальцберґу

БЕРЛІН 4. 1. Німецька пресова служба повідомляє, що польський міністр закордонних справ Й. Бек по короткому побуті на французькій Ревієрі приїхав до Німеччини.

Міністр Бек відвідав на Оберзальцберґу канцлера Гітлера та міністра закордонних справ фон Рібентропа.

Зміст розмов ще досі невідомий.

Буря минула, але мира не буде!

ВАШІНҐТОН, 4. 1. Президент Рузвельт відчитав нині відручний лист до конґресу в хвилині отворення нарад 77 конґересу. Рузвельт заявив: „Буря, яка загрожувала, що своїм проміннями захопить цілий світ — погребана, але стається щораз більше виразне, що мира не буде. Довкола нас шаліють невиповіджені так мілітарні як і господарські війни". Президент Рузвельт звернув увагу на зростаючі збросння, додаючи, що буря зі зовні може загрозити Америці.

Президент заповів що продовж найблищих днів предложить конґресові спеціяльний лист, присвячений народній обороні. Могутній, зєдинений нарід буде знищений, коли не є приготований на те, щоб відперти наступ. Невдача стріне нарід також тоді, говорив Рузвельт, коли йому грозить боротьба кляс.

НОВИЙ УРЯД У РУМУНІЇ?

ЛЬОНДОН 5. 1. В Льондоні появилася чутка, що в найблищому часі буде зміна уряду в Румунії. Згідно з цими чутками, премієром буде мабуть теперішний міністр внутр. справ Калінеску.

НОВИНКИ

Різдво Христове

7 січня

Гр.-кат.: Різдво Хр.

Прав.: Різдво Хр.

Лат.: Валентина

—o—

— Чергове, 6. число „Нового Часу", вийде у вівторок, 10. січня, з датою 11. січня в звичайній порі.

— Просимо вибачення всіх ВП. Авторів, що їх статті не могли появитися в святочному числі „Нового Часу". Статті будуть по змозі використані при найближчій нагоді.

— Де поховають Романа Дмовського? Делеґація „Стронніцтва Нар." просила примаса Гльонда, щоб дозволив похоронити Р. Дмовського в познанській катедрі. На це примас Гльонд не згодився. Також не згодився, щоб похоронити Дмовського в підземеллях катедри в Ґнезні. Головна Управа „Строн. Народового" рішила похоронити Р. Дмовського на цвинтарі в Брудні в Варшаві в родинному гробі Покійного. Похорон відбудеться в суботу, 7-го ц. м.

— Під замітом комуністичної діяльности. Окр. Суд у Рівному засудив по розправі 9-ох мешканців села Полиці, рафаловецької громади, повіт Сарни, обвинувачених за ком. діяльність — пятьох (С. Федорчука, М. Озерука, Г. Кідая, І. Войтовича й С. Федунчука) по 6 літ вязниці, двох (М. Кузнеця й І. Хвещука) по 3 роки; врешті одного (К. Огородника) на 2 роки з припиненням виконання кари продовж трьох років. Одного з обвинувачених (В. Кидая) суд звільнив від вини й кари.

— Смерть 10-ох лещетарів під лявіною снігу. В австрійських Альпах у Монтафоне в Передаруляніі, згинуло під лявіною пять молодих німецьких лещетарів. Рівночасно в горах Арльберґу згинули в той самий спосіб два лещетарі. — Рятункові кольони добули зпід лявіни коло Альпе Нова мертві тіла трьох лещетарів, що належали до альпейського Товариства Ліндав.

— Поїзд переїхав хворого на умі. Між стаціями Полониця й Задвірям, повіт Перемишляни, поспішний поїзд, що їхав з Вильна до Львова, переїхав С. Гіршлява з Підволочиськ, хворого на умі, якого мати везла до заведення для божевільних у Кульпаркові.

Бажаємо Веселих Свят!

Д-р Мирон Коновалець шле щирі святочні та новорічні побажання Рідні, Товаришам та Знайомим.

Ред. Василь Бачинський шле щирі побажання з нагоди Різдва Христового та Нового Року Рідні, Товаришам та Знайомим.

Знайомим, Товаришам, Приятелям та Рідні складають найсердечніші побажання Веселих Свят і щасливого Нового Року

О. і В. Целевичі

Знайомим, Товаришам і Рідні з надходячими Святами й Новим Роком складають найщиріше побажання **М. і Ф. Свістелі**

Всім ВШан. Членам, Пов. Організаторам й Жертводавцям нашого Т-ва щирі бажання Веселих Свят та щасливого Нового Року пересилає Управа Т-ва **Український Фонд Воєнних Вдів і Сиріт, Львів, Потоцького 48.**

З Різдвом Христовим та Новим Роком усього добра бажає Рідні, Знайомим і Товаришам, а зокрема Вп. Президентові Е. Петрушевичеві

Д-р Роман Перфецький

Всім Землякам за кордоном, Родині та Прихильникам нашого театру в краю бажаємо **Веселих Свят Український Народній Театр ім. М. Садовського.**

Рідні і Знайомим з днем Різдва Веселих Свят щиро бажають

Інж. Роман і Олександра Мацюраки.

Дорогій Рідні, Кревним і Знайомим Веселих Свят і щасливого Нового Року бажають

Марійка, Ігор і Михайло Логаза, лікар у Львові.

Д-р Роман Дашкевич засилає з Різдвом Христовим та Новим Роком найщиріші побажання Головам Повітових Лугів, Луговим Старшинам, Луговичкам і Луговикам, Рідні, Товаришам та Знайомим.

РІДНИХ, ЗНАЙОМИХ, ДРУЗІВ І ТОВАРИШІВ ПРАЦІ В КРАЮ І ЗА КОРДОНОМ ВІТАЮ З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І БАЖАЮ РАДІСНИХ СВЯТ! ХРИСТОС РОДИВСЯ!

ІВАН ТИКТОР

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ Й УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ

пересилає

НАЙСЕРДЕЧНІШІ ПОБАЖАННЯ ЧЛЕНАМ І ВИБОРЦЯМ З НАГОДИ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО Й НОВОГО РОКУ. ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ.

ВАСИЛЬ МУДРИЙ Голова УНДО й УПР.

ДР ФРАНЦ СВІСТЕЛЬ Генеральний секретар УНДО.

ДМИТРО ВЕЛИКАНОВИЧ Секретар УПР.

ПРЕЗИДІЯ У. Н. Д. О. й У. П. Р. складає з нагоди Різдва Христового й Нового Року квоту 50 зл. на „Рідну Школу".

ЦЕНТРАЛЬНА ЖІНОЧА СЕКЦІЯ У. Н. Д. О. з цієї самої нагоди складає 10 зл.

Д-р Франц Свістель — 5 зл.
Р. Пашківський — 2 зл.
Ліза Круківна — 1 зл.

Центральна Жіноча Секція У. Н. Д. О. бажає з Різдвом Христовим своїм Секціям, членкам та співробітницям веселих і щасливих Свят та успіхів у праці.

Рідні, Приятелям і Знайомим Веселих Свят і щасливого Нового Року бажають

Ніна, Григор і Христя Лужницькі

Рідні в краю і братові в Клевеленд — Америка, Приятелям і Знайомим щирі бажання Веселих Свят і щасливого Нового Року складає

Петро Постолюк

Зенон і Ольга Пеленські шлють Рідні, Товаришам і Знайомим побажання Веселих Свят і щасливого Нового Року.

Найщиріші побажання ВЕСЕЛИХ СВЯТ Рідні і Знайомим складають Р. Ю. ВОЙТОВИЧІ.

Щирі побажання з нагоди Різдва Христового й Нового Року всім Кревним і Знайомим

шлють

Тихі.

ЛЮСІ КОСТЕК в Бережниці, найбільшому й найдорожчому Скарбчикові, **ВЕСЕЛИХ СВЯТ** желає тої, котрому Люсі не заступить цілий світ. 6866

Веселих Свят і Щасливого Нового Року шле побажання Родині, Товаришам і Всім Знайомим

6853 **Іван Антоняк, Перемишль.**

Веселих Свят Різдва Христового й Щасливого Нового Року бажає усім Рідним, Кревним і Знайомим **о. Омелян Квіт** з ріднею в Городку.

Рідні та Знайомим з нагоди **Свят** і **Нового Року** кращого діждатись бажають

6879 **Стисловські, Рісна Руська.**

Родині, Другам, Членам Міщанського Брацтва та Народньої Організації міста Львова, щирі святочні та новорічні бажання складає

посол Др Степан Біляк

Всім своїм Добродіям і прихильникам, всім Членам і Старшинам Кружків „Рідної Школи" у львівському повіті

Веселих Свят і щасливого Нового Року бажає

Рада Львівського Повітовсго Союзу Кружків „Рідної Школи".

З Різдвом Святим і Новим Роком Дорогій Рідні, Друзям і Знайомим бажають кріпкого здоровля і найкращого добробуту м-р Антін, Наталія, Адріянна і Мирон Трояни з Копичинець.

З Різдвом Христовим і св. Василієм" усього, що правдиве щастя дати може Рідні, Знайомим та „Васильчикам" бажає

Весела Мирослава

Веселих Свят і щасливого Нового Року Родині, Кооператорам і Знайомим бажає

Володимир Дармохвал, Жидачів.

Всім Рідним та Знайомим бажаємо **Веселих Свят і Щасливого Нового Року**

6869 **ДОЛИНСЬКІ, Заліщики.**

Круківна Ліза всім Рідним, Товаришам і Знайомим пересилає з Різдвом Христовим і Новим Роком найкращі побажання.

З нагоди Різдва Рідні і всім Знакомим найщиріші побажання пересилають

6877 **Роман і Іванка Савицькі.**

Д-р РОМАН ДАШКЕВИЧ

Різдвяні спомини з України

Невеселі Свята бували в австрійськім війську — звичайно серед чужих людей. Невеселий Святий Вечір був у мене в 1917 р. на далекій Сибірі, коли на дворі тиснув 50-ступневий мороз.

СВЯТ ВЕЧІР 1918 Р.

Зате Свята 1918 р. перебув я серед своїх, вже на Великій Україні, за Центральної Ради. Своя держава, на шапці своя військова відзнака, своя команда, своя зброя.

На кілька днів перед Святами дістав Галицький Курінь Січових Стрільців (таку назву носили тоді Січові Стрільці) наказ вислати одну сотню на кордон України; ходила чутка, що большевицькі ватаги хочуть перейти кордон.

Сотня Січових Стрільців під командою сотн. Черника враз зі сотнею чорних та червоних Гайдамаків, та сотнею дорошенківців виїхала на північно-східний кордон України, на останню стацію Михайлівський хутір. Розташувалися у величезній цукроварні в Михайлівськім хуторі, що був власністю родини Терещенків.

Наближається Свят-Вечір. Стоїмо в цукроварні на кватирах, стійки держимо на стації. Дивні часи. Україна вже, можна сказати, самостійна держава, та потяги чомусь їдуть у Московщину, чи з Московщини на Україну, без ніякої контролі, якби нічого й не було. Потяги їдуть собі наче в мирний час, хоча на самій границі від часу до часу вже стріли падають.

Окрім приказу боронити границь, одержали ми від Уряду ще один: відбирати всю зброю від військових, які їхали залізницею в Московщину, або з Московщини на Україну. Поза цим дорога була вільна.

На цукроварні приняли нас як своє військо, з правдиво-українською гостинністю. Тільки одно просили: „Не кидайте кордонів, бо як ворог прийде — то забере все. Московщина — вічно голодна".

Надворі тріскучий мороз. Стійки стоять на варті тільки по годині, та й це важко вистояти. Та нічого, приготовляємо Свят-Вечір, по нашому старосвітському обичаю. Чомусь саме я дістав доручення занятися цим ділом, щоб була кутя і мід і борщ, обовязково 12 страв. Дівчата на цукроварні вже від рана роблять пироги, голубці — на цілу сотню. Всі втішно ждуть вечора.

Та в полудне сурма, алярм! Сотня Січових Стрільців збіглася на збірку, а тут наказ: Негайно вагонуватися й їхати на Чернигів, на північний кордон. На стації вже подали вагони. Пропала Свята вечеря. Сотня машерує на стацію. Мороз аж очі злипаються. З жалем лишаємо привітну цукроварню, наші незварені пироги, голубці. Трудно, війна війною. Приказ — свята річ.

Ще перша зірка не показалася на небі, як потяг рушив на захід, а далі на північ. У вагонах люта студінь. Люди туляться один до другого. Та невдоволення ні сліду. Кожен свідомий того, що це для своєї держави, у свойому війську.

СВЯТ-ВЕЧІР 1919 Р.

Золотоверхий Київ. Три тижні тому ми здобули Київ, як переможці увійшли в столицю. Артилерія Січових Стрільців стоїть в казармах в Кадецькій Рощі. Стоїть 12 стрілецьких батерій. Бракує тільки двох. Одна під Одесою, а друга під Харковом на фронті; одна проти добровольців, друга проти большевиків. В казармах порядок, за три тижні був час зробити. Приготовляємо Свята, по українському звичаю.

Кожна батерія приготовляє Свята окремо. Є прибрані ялинки, 12 страв, обовязково борщ, кутя й пироги; де кращі, де скромніші — в котрій батерії кухарі. Постачальня Гарматньої Бриґади подбала про це й видала на батерії подостатком продуктів.

Під вечір ходив я від батерії до батерії та як командір Бриґади бажав гарматчикам усього найкращого. Щоб ми Державу укріпили, щоби дочекали мира та могли працювати для своєї держави, під проводом своєї влади, на славу України. З командірами батерій, старшинами й стрільцями ломав проскурку з медом та йшов далі обійти всіх 12 батерій. Вже пізно в ночі засів на кінці до столу і штаб бриґади. Кількох старшин, стрільців та всі, хто до цього штабу належав.

За час усеї війни ці Свята були найкращі.

Що й де?

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР ІМ. І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Дрогобич:

7. 1. »Маруся Богуславка«
8. 1. »Найвірніший чоловік«.
9. 1. »Кирка в Льолею«.
10. 1. »Пригода в Черчі«.
11. 1. »Шаріка«.

З Дрогобича іде театр до Стрия.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ТЕАТР ІМ. М. САДОВСЬКОГО

Сокаль:

7. 1. Гетьман Полуботок.
8. 1. Сорочинський Ярмарок.

Мости великі:

9. 1. Безталанна.
10. 1. Пісня Бескиду.
11. 1. Сорочинський Ярмарок.
12. 1. Гетьман Полуботок.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР:

Пятниця, 6. 1. год. 12. впол.: „Польський Вифлеєм".

Пятниця, 6. 1. год. 3.30 попол.: „Пані Президентова".

Пятниця, 6. 1. год. 7.30 веч.: „Залюблена королева".

Субота, 7. 1. год. 7.30 веч.: „День без брехні".

Неділя, 8. 1. в 12. год. в пол. Симфонічний концерт.

Неділя, 8. 1. год. 3.30 попол.: „Залюблена королева".

Неділя, 8. 1. год. 7.30 веч.: „День без брехні".

Понеділок, 9 1. год. 6. веч.: „Залюблена королева".

ТЕАТР РІЗНОРОДНОСТЕЙ:

Пятниця, 6. 1. год. 4. попол.: „Пан Лямбертіє".

Субота, 7. 1. год. 7.30 веч.: „Пан Лямбертіє".

Неділя, 8. 1. год. 7.30 веч.: „Пан Лямбертіє".

Понеділок, 9. 1.: Вистави нема.

СЬОГОДНІ В КІНАХ:

Ампір: „Бравура".
Аполльо: „Сигнали".
Атлантик: »Боротьба за щастя«.
Балтик: „Курінь очайдушних" у природних красках.
Ванда: „Несамовитий дім" та „Візьми моє серце".
Европа: »Серце мами«.
Ґльорія: „Візник ч. 13" і „Пані міністр танцює".
Гражина: »Пригоди Робін Гуда«.
Касіно: »Марія Антуанета«.
Коперник: »Дівчук«
Марусенька: „Границя".
Метро: „Бургтеатр".
Міраж: „Розалія".
Муза: „Золотоволоса".
Паляс: „Циганка".
Рай: „Друга молодість".
Ріяльто: „Поверх вище" — комедія.
Роксі: „Мале й велике кохання".
Світ: „Бастер Кітон мільйонер" і „На грані життя".
Стилевий: „Вязниця без крат" і ревія.
Тон: „Погоня" й „Жертви великого міста".
Утіха: „Ураган" і ревія.
Фотопластікон: (Марійський майдан): „Свята земля".
Химера: „Граф кельнер".

СТРИЙ:

Аполльо: „Призабута мельодія"
Елізон: „Жебрак у пурпурі".
Сокіл: „Фльоріян".

СТАНИСЛАВІВ:

Марс: „Прокуратор Андреєв".

ОПОВІСТКИ

Кооператива „Зелоцентр", Львів, Підвалля 7, є єдиною українською кооперативою зареєстрованою. Купує і продає лікопромислові ростини. Веде курси та закладає плянтації з законтрактуванням. Стало містить свої відомості в часописі „Сільський Господар". Щодо „Рути", то кооп. „Зелоцентр" не має нічого спільного. „Рута" не є жадною кооперативою. Зелоцентр.

РЕМІСНИКИ! УВАГА!

Т-во „ПРАЦЯ" у Львові уладжує в 1939. р. кравецький та столярський курс.

Викладають найкращі інструктори. Курс лярський 2-го лютня.

Оплата за курс 30 зл., за спільне приміщення 10 зл.

Хто хоче бути принятим на курс, мусить до дня 10-го січня (столярі — до 26-го січня) прислати задаток 10 зл. на адресу: Стефан Фединський, Львів, вул. Вірменська 25. По тих речинцях зголошення замикаємо!

Ближчі інформації в ч. 4. „Новітнього Ремісника". —4

КУПІВЛЯ — ПРОДАЖ

ФУТРА з правдивих лошаків оказійно — 275 зл. Продає інж. Хоркавців, Львів, вул. Уній Любельської 11. (бічна Курковоі).

ДУЖЕ НА ЧАСІ! Купно реальности у Львові, хоч би найменшої, це обовязок після спроможности кожного українця, безплатні інформації „Трансакція" — Львів, Длуґоша 1, ріг Миколая. —3

НА ЯЛИНКУ дарунки з золота, срібла, годинники, поручає найдешевше Вандер, Шайнохи 1. 6765 —4

Веселих Свят і Щасливого Нового Року своїм П. Т. Відборцям бажає

ГУТЕРМАН

ЛЬВІВ, Сикстуська чотирнадцять

СКУПОВУЄМО ШКІРИ

всякі сирі, заячі, крілячі, з тхорів, лисячі з кун, козячі, телячі, худобячі й усякі інші Платимо найвищі ціни. Шукаємо скуповуючих. Гарбуємо — красимо. Реперації довецьких трофеїв.

ГОТОВІ ФУТРА доставляємо — модернізуємо. Centrala Skór, Poznań, Focha 31

НА СВЯТА

Б. ҐРІНБЕРГ

вул. Сикстуська 4.

Годинник ОМЕГА на ціле життя!

СТОЛЯРНЯ М. ФЕДИНСЬКОГО Львів, Зиблікевича 27 поручає по приступних цінах гуцульсько-мистецькі вдадження власних проєктів, також галянтерію й інші модерні гарнітури.

ПАНАМИ ВСІХ КРАСОК і ширин, шовкові і льняні до вишивання та полотна до вишивок першорядних марок поручає і на замовлення висилає „Селянська Мануфактура", Чортків.

ВСИПИ Й ПІШВИ на перини й подушки відомі „чечовічка", ковдри, коци, постелеве біля й капи замовляйте в „Селянській Мануфактурі", Чортків.

ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ, шовки, бельські вовни, лещкібські самоділи поручає „Селянська Мануфактура", Чортків.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ своїм Відборцям бажає „Селянська Мануфактура", Лідія Носикова, Чортків, Брістоль.

ДО ПРОДАЖУ мешкальний дім з 5 убікаціями і господарськими забудуваннями. Дім вибудований з матеріялу першої якости, сухий і соняшний у Янові Львівськім, вул. 3-го Мая 1. Олександер Гугель. Ціна приступна, відомість у місці. 6773 —6

ФЛЯНЕЛЕВІ мужеські сорочки в спеціяльних сортах і взорах 4.90— 5.90 — 6.90 та всяке жіноче й мужеське білля на зиму тільки з фабрики білля „АСТРА", Сикстуська 2.

ПРОДАМ новий дім у саді — 7 убікацій з мансардом. Ольшиники 27 (бічна Генерала Івашкевича), господар.

МАШИНИ до писання: Адлер українсько-польську, Гермес-Бебі українську, Ремінґтон бухальтерійну, дешево продає Іванишин, Львів, Городецька 23. Тел. 246-85.

МАШИНИ до шиття: Кайзер жіночу 150 зл., Фр. Росман кравецьку 175 зл., гарантовані, продає Іванишин, Львів, Городецька 23. 6908 1—1

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ повинна бути практична книжка п. н. „140 різних страв з картопель". Ціна тільки 80 гр., порто 25 гр. Замовляти на переказах на адресу: „Нова Бібліотека", Львів, Копцова 4. Негайно, доки не вичерпаний наклад!

ЧИ ЗНАЄТЕ, що українці по селах і містах кинулися масово вивчати німецьку мову? Замовляйте собі негайно дуже практичний „Українсько-німецький самоучок". Ціна разом з пошт. оплатою 2.80 зл. Замовляти на переказах на адресу: „Нова Бібліотека", Львів, Копцова 4.

ПРОДАМ 10 МОРҐІВ пшеничного поля в двох парцелях, дуже догідних під будову, коло села. Контракт зараз. Зголошення до „Нового Часу" під „Мала табуля". 1—1

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ШУКАЮ бюрової посади в торговельним або промисловім підприємстві. Кавція 1000 зл., референції. Зголошення — „Новий Час" під „1000".

ЗДІБНА ПРОДАВАЧКА, експедієнтка шукає посади в мішаному склепі. Зголошення до Нового Часу під „На провінції".

ЗНАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ШУКАЮ доброго соліста - тенора, а також гармоніста. Адреса: Mikołaj Pewnyj Łuck, ul. Hołówki 8.

ПРИЙМУ панну на практику до склепу, найрадше з торговельною школою. — В. Стельмах, Львів, Коперника 22. тел. 245-79

НАУКА

СКОРО пізнаєш найновіший спосіб крою, шиття, моделювання дамської гардероби, дитячого білля. „Patron Express" дає скорий і добрий вислід. Львів, Сикстуська 21. II. п. 6900 1—5

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ЛІКАР НЕДУГ ШКІРНИХ, ВЕНЕРИЧНИХ ТА ЛІКАРСЬКОЇ КОСМЕТИКИ

Роман ЛИСЯК

б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар клініки.

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 56. ТЕЛ. 114-44.

ЛІКАР-українець шукає доброго місця осідку. Зголошення до „Нового Часу" для „Лікаря". 6904 1—1

СПЕЦІЯЛІСТ СКІРНИХ, ВЕНЕРИЧНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) клінік у Берліні, Празі, Відні, ординує КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні). Тел. 251-68.

4003 113—250

ПОДРУЖЖЯ

БАГАТІ американки з долярами. Кілька тисяч каменичних жінок з посагом від 1.000—500.000. Безліч мужчин на різних становищах поручає Найстарше Матримоніяльне Бюро „Голос Серця", Станиславів, Словацького 20. Подати дані з вимогами. **Висилаємо адреси й світлини.**

МУЖЧИНА, на становищі, вища освіта що бажає родинного щастя — зможе йому дати панна пристійна, чесна. Зголошення: „Новий Час" „Мрія". 6845

ШУКАЮ СПІЛЬНИЧКИ ДО ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНОГО підприємства у віці до 28 літ зі середньою освітою. Супружжя не виключаю. Оферти до Нового Часу під „Фахівець".

МОЛОДИЙ брюнет, 28 літ, пошукує товаришки життя, українки, щоб допомогла на виїзд до ЗДПА на річну практику. Листи з фотографіями прошу слати: J. Tyszka, Natolińska 5/15, Warszawa.

У МАЛОМУ провінціональному містечку самітний кавалер, літ 60, емерит, 200 зл. місячно, власник обширного мешкального дому, здоровий, меткий, без налогів, педант і небридкий з браку знайомства шукає господині дому, найрадше самітної емеритки, або вдови з вищою емеритурою в віці 45—50 літ. До диспозиції 2 покої і кухня для вжитку безінтересовно, спільний харч. Ласкаві запити слати до „Н. Часу" під „Взірцевий Господар".

ІНТЕЛІҐЕНТНИЙ господар, старший кавалер, познайомиться з панною або вдовою 30—36 літ. Зголошення до Нового Часу для „Рільника". 1—2

ВЖЕНЮСЯ з жінкою від 25 років, характеру пластунки, рішучої абстинентки. Майно, як засіб до розбудови родинної екзистенції, є потрібне. До Нового Часу „б. У. С. С.".

ХОЧУ одружитися. Шукаю молодої, культурної ідеалістки. Чи знайду?... — „Незалежний".

НЕ ЦІКАВЛЮЧИСЬ ПРИДАНИМ, навяжу переписку з чесною і гарною панною в цілі подружжя. Знимку й докладну адресу слати до „Нового Часу" для „Урядника в девятці". 6889 1—1

ДЕРЖАВНИЙ УРЯДНИК, вісімка, матеріяльно незалежний, навяже переписку з панною на державній посаді. Можливе перенесення. Неанонімові зголошення зі світлиною до „Нового Часу" під „Ідеаліст". Зворот знимки й дискреція під словом чести запевнені. 6896 1—1

ДВОХ ІНТЕЛІҐЕНТІВ (брюнет і шатин) навяже знайомство з пристійними й заможними паннами до 31 років. Знимки побажані. „Новий Час" під „Поважно". 6919 1—1

МЕШКАННЯ-СТАНЦІЯ

ХТО ПІДНАЙМЕ дуже дешево мешкання безробітному з вищою освітою, кавалерові, до часу одержання праці, зволить написати до Адм. „Н. Ч." під „Порука заплати". 6801 1—1

КІМНАТА умебльована, з окремим входом, з харчем або без, на бажання може бути спільна кухня, чинш невисокий, здорова дільниця, доїзд одинкою і вісімкою вул. Яловець 6 м. 2. Ближчі інформації: Чарнецького 26 (дозорцівка). 1—2

ШУКАЮ станції для 10-літньої донечки, уч. IV. кл. при добрій родині. Зголошення до Нового Часу під „Станція".

РІЗНІ

ВП. КЛИМКІВ ОЛЬГА — трамваєва леґітимація, світлини та інші документи, знайдені в поїзді, до відобрання в „Новому Часі". —3

УКРАЇНЕЦЬ — перевозовий підприємець Михайло Костирка виконує всякі перевози меблів (і магазиновання) солідно й дешево. — Львів, на Байках 37, Тел. 116 - 89.

НАСТРІЙ Павечеря підносить без сумніву тривале столове накриття, посріблене через „Гальваноплятер", Коперника 14.

ЧИ ПАНСТВО вдоволені з посрібленого або набутого в нас столового накриття? Якщо ні— прошу нам звернути до безплатного повторення. „Гальваноплятер" Коперника 14.

КУЛЬТУРНА Пані дому знає, що знищене вбо альпакове столове накриття реагує на квасн, шкодить здоровлю і псує апетит — віддає його отже до тривалого сріблення „Гальваноплятер", Коперника 14.

НЕГІГІЄНІЧНЕ, неапетитне, неестетичне є знищене або альпакове столове накриття. Найтриваліше посріблює з 5-літньою ґарантією „Гальваноплятер", Коперника 14.

СТОЛОВЕ НАКРИТТЯ, потрійно сріблене, власного виробу з 15-літньою ґарантією поручає „Гальваноплятер", Коперника 14.

ЦУКОРНИЦІ, таці, кльоші, канделябри та інші предмети посріблює з 5-літньою ґарантією „Гальваноплятер", Коперника 14.

ЧИ ПАНІ не встидається приймати гості таким темним альпаковим накриттям? Це ж трутина! Пожичу пані як сусідка на нинішній вечір мое, посріблене через „Гальваноплятер", Коперника 14.

ВІЧНІ ПЕРА направляє найдешевше ПРЕЦИЗІЯ, Шайнохи (одна). 6823

ЄДИНЕ українське фотографічно-портретове заведення „ФОТО-ПЛЯСТИКА" (Іван Мисів) у Стрию, 3. Мая 12, виконує всі праці, входячі в обсяг новітньої фотографії, а також артистично виконані портрети в різних красках і розмірах. На бажання виїздить на провінцію. Приймає агентів до збирання замовлень на портрети. 6736 —5

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ ґумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під ґарантією виконує відоме українське ортопедичне заведення Івана Угрина, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 4889 56-100

ОБІЙМУ заряд більшого склепу - кооперативи, евент. заложу до спілки склеппідприємство. Маю 1000 зл. Хто вкаже добре місце — винагороджу. Згол. „Нов. Час" — „Академік".

АГЕНТІВ-ХРИСТИЯН до продажі кіс, бритов, залізно-сталевих артикулів, приймє: Львів, Скритка почт. 137. Догідні услівя.

СПІЛЬНИКА від 5.000.— до фабричної продукції шукає одинокий на Галичину графічний промисл. Інформації: Добринський, Львів, Кохановського 15 а.

ПЕЧАТКИ, таблиці й монограми виконує найдешевше перше та єдине УКРАЇНСЬКЕ РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ — ВОЛОДИМИР ЯРОШ, Львів, вул. Сенкевича 3.

Печінка, це фільтр для крови

Занечищена наслідком лихого функціонування печінки кров може спричинити цілий ряд різних недуг: артретичні болі, ломання в костях, болі голови, хвилювання, безсонність, здуття, відбивання, болі в печінці, неприємний смак в устах, брак апетиту, свербіння шкіри, нахил до обструкції, плями й викиди на шкірі, нахил до товстіння, вмлівання й обложений язик. Недуги злої переміни матерії нищать організм і приспішують старість. Раціональним, згідним з природою лікуванням є нормування чинности печінки й нирок. Двадцятьлітній досвід виказав, що в недугах на тлі злої переміни матерії, хронічного запертя, при жовчевих каміннях, жовтачці, артретизмі має применення

ХОЛЕКІНАЗА Г. НЕМОЄВСЬКОГО

Брошури висилає безплатно фізіольогічно-хемічна лябораторія

„Cholekinaza", H. Niemojewskiego Warszawa, Nowy Świat 5.

та аптики й аптичні склади.

Веселих Свят та щасливого Нового Року своїм П. Т. Відборцям бажає **відливарня дзвонів** й артистичних відливів

Михайла Брилинського

Львів, Замарстинівська 41, тел. 283-56.

Найкраще зачешетеся ГРЕБІНЦЕМ марки

„ЛЕВ"

одинокої української фабрики ґалантерійних виробів.

ЛЬВІВ, вул. Потоцького 58а тел. 289-09

Знаний календарець „ГОТОВСЬ" на 1939. р. улят несподіваній конфіскаті й тому цього року появився він дещо пізніше під назвою

„УСЕ ГОТОВСЬ".

Обєм 96 сторінок, ціна 20 гр. Замовлення слати на адресу: Адміністрація „Українського Юнацтва", Львів, вул. Петра Скарги 5.

Найкращі ґлинянські КИЛИМИ власного виробу поручає фабричний склад **Ст. ҐАЛАНА**

Львів, Сикстуська 20 (Народня Гостинниця)

Низькі ціни. — — — Продажа готівкова і на рати.

Спеціяльність: півгобелінові портієри, капи на ліжка й столи.

Веселих Свят та Щасливого Нового Року бажає

Високоповажаним Клієнтам і знакомим

Андрій Дуфанець

Львів, Косцюшка 1 а.

Шик Віденський

Робітня футер

Н. Андахт

СТАНИСЛАВІВ, вул. 3-Мая 11. (коло українського „Сокола"

НА СВЯТА найліпші найдешевші ВИНА **НА СВЯТА виноградні до Богослуження**

ПОРУЧАЄ ВИНАРНЯ „MAGYAR CSARDA"

Львів, 3-го Мая 11 а, тел. 238-36.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ і Щасливого Нового Року бажає своїм клієнтам

Ґ. Папір

Станиславів, вул. Собіського 12.

і поручає найновіші моделі балевих суконь

Великий вибір! Ціни низькі!

Гальо! В саму пору! Гальо!

вдалося нам закупити незвичайно дешево велику кількість блаватних виробів матеріялів, а це вможливлює нам продавати цей товар по цінах на

40% нижчих а саме:

флянелі, флянелєти, бархани, штрукси

купите тепер найдешевше лише в фірмі:

ГАЛИЦЬКИЙ МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ Львів, Галицька 15

Для прикладу:

I. рід:	10.000 метр. гладкої флянелі	— в ціні лише по	50 ґр. метр
II. рід:	20.000 метр. флянелі на білля й на піжами гладкої й кольорової	—	60 „
III. рід:	10.000 метр. флянелі в десенях на шляфроки, сукні і на блюзки	—	75 „
IV. рід:	15.000 метр. флянелі в десенях „Пріма" на шляфроки і на сукні в квіти на білля та бархен на сукні	—	90 „
V. рід:	15.000 метр. штруксу гладкого на сукні, також дивотини на сукні в різних десенях	—	1·55 „

УВАГА! Флянелі на сукні, білля і піжами в рештках продаємо за безцін. В порі дешевого продажу поданих реклямових товарів — знизили ми всі ціни на вовняні матеріяли, на білля, постіль, також шовкові і т. п.

При купні товару від 5·— зл. додаємо кожному знижку до першорядних к...н

Приймаємо чеки Централі Товарового Обороту! Спішіться всі!

ЛІКАР

Володимир Лазорко

ординує у внутрішних недугах від 15—19 год.

Львів, Мучна 10.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ всім свої Клієнтам бажає

Іван Колос

Львів, Академічна 24. тел. 295-88.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ своїм клієнтам бажає

„ФАМА"

Фабрика машин і арматур Ф. ВЕСЕЛІ, — Станиславів вул. Зосина Воля 56, тел. 408.

Готові убрання, куртки, плащі, светери, **шапки вирібні Українських Інвалідів** купите найдешевше в одинокій українській фірмі

„Стрій"

Н. Шушовської

СТАНИСЛАВІВ, вул. Галицька 17.

М. Проць

ЛЬВІВ, РИНОК 14, ПОРУЧАЄ:

КОВДРИ, ПОСТІЛЬ, КОЦИ, МАТЕРАЦИ

Гальо! Гальо! Увага!

З нагоди Свят

додаємо як премію при закупні **РЕКЛЯМОВУ ПАЧКУ**

що в ній є 5 м. флянелі на пижаму, або 4 м. десен. флянелі на шляфрок, 3 хустки до носа, 1 купелевий рушник

разом тільки 3.75 зл. за цілу пачку

Галицький Магазин Новостей

ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 15.

На карнавал наймодніші жіночі шовки та вовни поручає

ЕРЛІХГОФ

Львів, Леґіонів 11. телефон ч. 226-43.

— За скільки днів свята? — питається малий Уцьо.

— За стільки, скільки пальчиків маєш на руці, — відповідає мама.

Малий Уцьо числить:

— Один, два, чотири, вісім, пять!

— Ого! — кричить старша сестричка Тася, — то вже час робити святочне число „Дзвіночка”.

— Ага! — підхоплює Уцьо.

Тоді беруть папір, складають учетверо, а Тася перешиває ниткою. Уцьо винайшов десь скравки жовтого паперу, обкроює його до формату і вкладає до середини.

— Що ти робиш, Уцю?

— Роблю календар. В святочнім „Дзвіночку” мусить усе бути календар. Правда, мамцю?

Потім робота переноситься з »переплетні« під столом до »друкарні” на кріслах.

„ДЗВІНОЧОК”

Тася рисує „вінету”, бо вона ходить вже до школи і розуміється на друкованих буквах. Тимчасом Уцьо малює вступну заставку, під якою буде вірш.

Мотив святочний: вусатий запорожець зліз із коня і тримаючи звізду, колядує.

Під заставкою вірш:

1М8О63ІТМХ1НОАТ1 і т. д.

— Що ж ти повипісував, Уцю!? — свариться, як сорока, Тася.

— Це вірш! Вірш мусить бути! Правда, мамцю?

— Правда, сину.

— Але, мамцю, він таке повиписував, що нічого не мож прочитати.

— Бо ти не вмієш. Аво я прочитаю!

І Уцьо відчитує одним духом свій »твір«.

Івас і Гануся
Не жаліли труду,
Направили, обтулили
Песикові буду.

Песик Авур дуже радий,
Тільки хвостиком махає, —
Сів при вході в своїй буді
І на зиму вже чекає.

Це вірш з правдивого „Дзвіночка”, який Уцьо знає зі шкілки. Таких віршиків він вміє безліч.

На дальшій сторінці Уцьо рисує трьох царів.

— Ай-йай! — критикує Тася, — яке цей перший цар має смішне око!

— Бо він в окулярах! — виясняє Уцьо.

Ангелика рисує вже Тася, бо Уцьо дуже „мацкає”, а ангелик мусить мати гарне личко.

Тепер критикує Уцьо:

— Цей ангелик є дівчинка? Ангели не є дівчата. Правда, мамцю?

— Він, мамцю, такі дурниці говорить, а деж ти бачив, щоби ангелики мали штанцята?

Довго не можуть вирішити цеї справи.

Тепер Уцьо рисує чортика. З різґою, вилами і ланцюгом.

Рисують, встромивши носики в білі паперчики і час до часу обмінюються веселими плянами на свята.

— Я піду колядувати, ага! — каже Тася. — Мені мамця вже позволила. Піде ще Донця, Сяня і Лідка. Кожна в іншій хаті буде збирати гроші на лісту.

— І я піду — гукає Уцьо, — бо я вмію добре кричати!

— А ще треба би звізду зробити!

— Я маю „пакіндекіль”! Я буду робити звізду! Я знаю, як треба витяти ножицями, а потім нарисувати на звізді Божого Ісусика і анголиків. Лиш нема патика до звізди...

З патиком буде дійсно клопіт. Добре то малим колядникам на селі! Патиків їм ніколи не бракує.

Тася намалювала вже жида з козою, з якого Уцьо дуже регочеться.

— А ще треба загадку написати! — каже Тася.

— Я знаю загадку!

— Ану, скажи!

— Що це за „ачка”, що називається качка?

— Така дурна загадка! Я напишу кращу: „Сидить на ґанку в червонім кафтанку, хто її порушить, плакати мусить!

— Цибуля! — кричить всезнайко Уцьо. „Вдає турка”, що забув, як вже давно йому цю загадку з „Дзвіночка” виснила мама. Але подумавши він критикує:

— Цибуля не сидить на ґанку!

— Але як її там поставити на стільчику, то не буде сидіти?

Це заганяє Уця в кут і він мовкне.

Потім ще обовязково мусить бути Лесь. Різні кривульки переплетені рисуночками.

І так ґазетка готова. На „почту” всетаки нині вже не піде, бо мамця каже йти спати.

В ліжку просять ще мамцю дати їм оглянути образки в річниках „Дзвіночків”. Скільки днів у році стільки разів вони їх вже оглядали, а все ще вони їх цікавлять.

А коли вже сон застукає до вікна і очка самі починають замикатись, кладуть головки на кулачки і засипляють, з розгорнутими на ковдрі книгами діточої мудрости — річниками „Дзвіночка”.

І сняться їм Лесі, Своячки, Ромчики, зайчики з вінети, дід Мороз з вусами, як помела, прудкі олені, браві стрільчики і лицарі в золотій зброї. А вони на самому переді, тримають велику звізду з „пакіндеклю” і йдуть з колядою. Від хати до хати, від вікна до вікна...

Е. К.

Поручаємо досконалі
ВИНА й МЕДИ

МАКОВСЬКОГО
з КРУШВИЦІ

Новововідчинена укр. крамниця течок, валізок, жіночих торбинок, парасоль і інших шкіряних виробів „Тека" (Богдан Гірняк), Львів, вул. Шайнохи 3, бажає будучим ПТ. Клієнтам Веселих Свят.

Веселих Свят та щасливого Нового Року бажає Всім Шановним Відборцям
О. Мацяк і С-ка, склад лікарських інструментів, Львів, Валова ч. 27.

Веселих Свят та щасливого Нового Року ПТ. Клієнтам і Прихильникам бажає **Теодор Кутковський**, фризієр, **Львів, Сикстуська 14, тел. 106-88.**

Веселих Свят і щасливого Нового Року бажає Всім Своїм Клієнтам ф-ма **В. Стельмах, склад шиб**, дзеркал і рам, Львів, Коперника ч. 22, тел. 245-79.

Дирекція КІР-у складає замість святочних побажань для своїх Клієнтів 100 (сто) злотих на найбідніших.

Всім Відборцям, Знайомим і Кревним щирий привіт шле Торговля Мішаних Товарів Сербенський Антін в Золотім Потоці.

Весело проведете Свята при радіоприймачі марки „Електріт" на 1939. рік. 5 моделів у люксусовому виконанні, сітеві на кожний струм і батерійні на ощадностевих лямпах поручає фірма
Брати КАГАНЕ, Тернопіль, пл. Собіського 21. Тел. 321.
Догідні умовини сплат. На бажання висилаємо цінники й проспекти.

Всім Шановним Відборцям, Прихильникам та Працівникам Веселих Свят бажає
Теодор Ладичка, фабрика одягових самотканів — Глиняни.

Всім Вп. П. Гостям і Прихильникам бажає Веселих Свят
Туз Василь і С-ка Базар Взуття в Глинянах.

Всім Шановним Відборцям, Працівникам та Прихильникам Веселих Свят бажає **Степан Ґалан**, фабрика килимів у Глинянах, головний склад — Львів, вул. Сикстуська.

Всім Шановним Відборцям та Прихильникам Веселих Свят бажає
Український Союзний Базар у Перемишлянах.

Всім своїм ВП. Гостям та Прихильникам щирі побажання

Веселих Свят

складає Дирекція

НАРОДНЬОЇ ГОСТИННИЦІ

ЛЬВІВ,

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
бажає усім своїм П. Т. Відборцям

„МОТОК"

Вирібня шпаґатів і поворозничих виробів
ЛЬВІВ 1, ВУЛ. ВУЗЬКА 3., ТЕЛ. 105-75.

Всім нашим П. Т. Клієнтам і Прихильникам, зокрема Українським Міщанам та Збирачам і Щадникам ВЕСЕЛИХ та ЩАСЛИВИХ СВЯТ і успіхів в праці бажає — Пром-банк. Замісць окремих побажань складаємо даток на добродійні цілі.

Всім Своїм ВП. Покупцям
побажання
Веселих Свят і Щасливого Нового Року
складає
Дирекція
„Маслосоюзу"

Високоповажаним Співробітникам Атлясу України, Ґеоґрафії, Сільсько-Господарської Енциклопедії, Книги Здоровля, Диригентського Порадника і Бібліотеки Практичного Знання — Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає

Український Видавничий Інститут у Львові

Високоповажаним Передплатникам Атлясу України, Ґеоґрафії, Сільсько-Господарської Енциклопедії, Диригентського Порадника і Бібліотеки Практичного Знання Бажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року пересилає

Український Видавничий Інститут у Львові

ВСІМ СВОЇМ В. П. КЛІЄНТАМ ВЕСЕЛИХ СВЯТ БАЖАЄ
КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ В. ХОМИНА
ЛЬВІВ, ДОМІНІКАНСЬКА 11 ТЕЛ. 283-95

ВЕСЕЛИХ СВЯТ ТА УСПІШНОГО НОВОГО РОКУ
усім П. Т. Відборцям і Споживачам бажає

Еко

Фабрика батерій,
ЛЬВІВ, ПОТОЦЬКОГО 58а.

Веселих Свят та щасливого Нового Року
бажає **Шклярське підприємство**
Василь Стельмах
Львів, Коперника 22. тел. 244-79.
Великий вибір рам до образів, дзеркал та будівельні ошклення.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
бажає своїм постійним Гостям
Ресторан Бізанца й Пікавса, Львів,
6856 **Ринок 17.**

Всім своїм Вп. Гостям і покупцям Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажає Українська Торговля шкір і взуття Василя Микитина в Жидачеві, Шашкевича 1. 6878

Товари блаватні Р. М. Сліпі в Козовій бажають своїм покупцям Веселих Свят і щасливого Нового Року.

Веселих Свят та щасливого Нового Року бажає
Подільська Фабрика Мила „Чайка",
Львів-Богданівка, Церковна 2. Тел. 268-98.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і Щасливого Нового Року
бажає своїм Гостям
6854 **Кляра, Руська ч. 20.**

Всім П. Т. Клієнтам та Прихильникам Веселих Свят бажає
Володимир Хамула

Всім Шановним Відборцям і Прихильникам Веселих Свят бажає
М. Хамула,
фабрика килимів у Глинянах.

Веселих свят та щасливого Нового Року бажає всім П. Т. Відборцям та прихильникам хемічна вирібня

„МОТА"

Львів, Перацького 38, тел. 268-56.

Веселих свят та щасливого Нового Року бажає своїм Клієнтам
ОЛЬГА ІВАХІВ,
торговля товарів споживчих і делікатесів, **Львів, Шимоновичів 16 а; тел. 107-68.** 6848

Власники і співробітниці „Промислового Млина", Львів, Унії Берестейської, складають своїм гостям і знакомим „Веселих Свят".

ПРЕЦИЗІЙНО - МЕХАНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ І ТОЧЕННЯ МЕТАЛІВ
ГРИГОРІЙ КОВАЛЬ
ЛЬВІВ, ЖОВКІВСЬКА 2.

бажає Веселих Свят і Щасливого Нов. Року ВШан. Клієнтелі і Рідні.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
бажає своїй В. П. Клієнтелі
одиноке українське
фризієрське заведення
„ГОЛІВУД"
ОСИПА ДУБЛЕНИЧА в СХІДНИЦІ.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
і Щасливого Нового Року
своїм ПТ. Відборцям бажає
коопер. пекарня **„ЗОЛОТИЙ КОЛОС"**
Львів, вул. Янівська 77. 6855

ŚNIEG TATRZAŃSKI
КРЕМ
ПУДЕР

ПОЗНАНЬ ЗАЛ. В Р. 1911 В ПАРИЖІ.

Клієнтам, родині та знайомим святочні бажання шле Качмарський Володимир, **Робітня взуття**, Львів, Льва Сапіги 57. 6832

Всім своїм П. Т. Відборцям складає щирі побажання Веселих Свят та Щасливого Нового Року
„ЗОРЯ"
кооп. фабрика скринь.
Львів - Богданівка,
вул. Церковна 2.
тел. 246-39

СТОЛЯРСЬКА РОБІТНЯ
Г. ГАЛЬОВА
у Львові,
вул. Потоцького 58 а.
тел. 205-60
бажає своїм П. Т. Клієнтам Веселих Свят та Щасливого Нового Року.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
з Різдвом Христовим
своїм Клієнтам бажає ф-ма
МІ-КА
Львів, Пекарська 1а

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
бажає
СВОЇЙ П. Т. КЛІЄНТЕЛІ
РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
ВОЛОДИМИР ЯРОШ
Львів, вул. Сєнкевича 3.

КОСМЕТИЧНИЙ КАБІНЕТ
„DISTINCTION"
Львів, Сикстуська 14.
тел. 272-18
бажає своїй Високоповажаній Клієнтелі
Веселих Свят!
СТЕФАНІЯ ГАВРИСЕВИЧЕВА

Веселих Свят та Щасливого Нового Року
бажає
своїй ВП. Клієнтелі
МИХАЙЛО
БІЛОУС
кравецька робітня
Львів, Домініканська 4.
тел. 234-56

ОДИНОКИЙ ЖУРНАЛ МОД І ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА
„НОВА ХАТА"
приносить щороку:
Чотири таблиці колірових узорів.
Колірові взори на окладинці.
Чотири форми суконь і блюзок.
Куховарську книжку О. Ліщинської.
Коштує квартально 4.— зл.
ЛЬВІВ, вул. Косцюшка 5.
Жадайте показових чисел!

В кожному домі повинно бути на столі відоме зо своєї доброти й першорядної якости ЗНАМЕНИТЕ
ЖИВЕЦЬКЕ ПИВО
ПРИСТУПНА ЦІНА — ПРИСТУПНА ЦІНА
тому просимо домагатися в сніданкових льокалях і торговлях делікатесами тільки ПИВА „ЗДРІЙ ЖИВЕЦЬКИЙ", МАРЦОВЕ, СОЛОДОВЕ, ПОРТЕР і „АЛЕ". Звертаємо увагу П. Т. Консументам на нове гігієнічне й практичне капслеве замикання пляшок (Алька) з повною і 1/2 літровою змістовністю пива.
Представництво у Львові **„Здрій Живецький"**
СЛОВАЦЬКОГО 16. ТЕЛ. 213-29.

ПОЗАОЧНІ СТУДІЇ
ЕКОНОМІЧНИХ, ПОЛІТИЧНИХ ТА УКРАЇНОЗНАВЧИХ НАУК
на Українськім Технічно - Господарськім Інституті в Подєбрадах.
Приймається безперервно впис студентів на:

1. **Високошкільний Економічно-Кооперативний Відділ. 8 семестрів.** Дає всебічну економічно-кооперативну фахову освіту, необхідну для відповідальних та керівних працівників в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах. Вартість студій та підручників — біля 80·— вол. пол. за семестр.
2. **Висока Школа Політичних Наук.** 6 семестрів. Всебічно і фахово підготовляє до громадської, політичної та журналістичної праці. Вартість студій та підручників — біля 70. зол. за семестр.
3. **Вищі курси Українознавства.** 3 семестри. Дають систематичний комплекс знань про минуле й сучасне України та українського народу, його культурні скарби й підстави його добробуту. Вартість студій і підручників — біля 35 зол. за семестр.
4. **Курси Бухгальтерії.** 2 семестри. Дає фахову освіту для праці в канцеляріях установ і конторах приватних підприємств. Вартість студій і підручників — біля 25 зол. за семестр.
5. **Курси мов: англійської, німецької, французької.** Дають можливість опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою. Вартість студій кожної мови з підручниками — біля 35 зол.

Прохання засилати на адресу: Ukrajinsky technicko-hospodařsky Institut, Podebrady, Tchécoslovaquie. На ту ж адресу звертатись в справі студій на Високих курсах Громадської Агрономії, Технікума Сільсько-Господарської Промисловости, курсах Садівництва, Пасічництва, Американського Промислового Пасічництва, Консервації й перероблення садовини та городини Миловарства, Оброблення шкіри, Радіотехніки, Фотографії, Теорії Музики.

Проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат висилається безплатно. На ширшу відповідь прикладати міжнародню поштову марку. 41

„ОЛЬД ЕНҐЛЯНД"
Львів, Галицька 1
поручає на Свята і Новий Рік **дамську й мужеську обуву** у великому виборі, по знижених цінах.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
„Підкарпатський Базар"
У КАЛУШІ вул. Словацького 60 тел. 69. поручає на Свята знаменит, овочеві вина по дуже приступних цінах

Веселих Свят
і щасливого
Нового Року
бажає всім своїм клієнтам
КЛІШАРНЯ
„ЦИНКОТИП"
Львів, Стрілецька пл. 6. тел. 288-42.

Всім своїм Відборцям бажає
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та щасливого НОВОГО РОКУ
Арт. Різьб. Робітня
Антона Давидчака
в Жидачеві

Меблі постійно на складі поручає столярня
Ф. ЗЕЛІНСЬКИЙ
Львів, Коллонтая 8.
Товар солідний. Ціни низькі.

В ЗДОРОВОМУ ТІЛІ — ЗДОРОВА ДУША!

Щоб тіло було здорове, треба їсти смашні безмясні страви. А приписи на варення 1000 безмясних страв та дом. печиво — знайдемо лише в книжці М. Горбачевої: **„Практична Господиня"**, що коштує 5 зл. (2 томи). Є це одинока вичерпуюча куховарська книжка на українській мові. Добра для міста й села! Замовлення й гроші слати на адресу: Марія Ганнуляк. Львів, Бялоленцка 2.

Щир бажання та всякого добра й Веселого та щасливого Різдва Христового засилає своїм ВПоважаним Клієнтам
„КОМЕТА"
склад взуття
вул. Личаківська 11
Львів

ЧИТАЙТЕ И ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ВІСТНИК
КВАРТАЛЬНИК ВІСТНИКА

які єднають найвидатніших письменників нового українства; які борються проти згубних наук марксизму, масонерії й драгоманівства; які стремлять до нашого духового переродження в дусі традицій часів національної слави.

Вістник — приносить твори белетристичні, наукові, літературно-критичні і публіцистичні на пекучі питання дня.

Квартальник — дає життєписи великих людей, будівничих нашої і світової історії, обговорює великі проблеми сучасности.

Річна передлата Вістника в краю — 23 зл, для закордону 30 зл.; поодинока книжка коштує — 2.20 зл., для закордону 2.50 зл. Річна передплата Квартальника — 4 зл., для закордону 5.зл. (передплат ники Вістника платять половину), закордоном 3 зл.

Хто заплатить у січні з краю, Карпатської України і Чехії 20 зл., буде мати заплачену передплату за цілий рік. Для закордону — 25 зл.

Адреса: **Львів, Чарнецького 26/III.**
чек. конто ПКО 500-371.

Покої
чисті, вигідні і дешеві
коло Головного Двірця
в ВАРШАВІ
поручає Готель
РОЯЛЬ
вул. Хмельна ч. 31.
6187 12

ОҐОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 400 — зл.; пів сторінки 200. — зл.; чверть сторінки 120. — зл.; — МЕНШІ ОҐОЛОШЕННЯ: За 1 мм. на 1 шп 40 ґр.
ДРІБНІ ОҐОЛОШЕННЯ: — за слово: Матримоніяльне 15 ґр.; звичайне 10 ґр.; Пошукування і подажа праці 5 ґр. — Сторінка має 4 шпальти. — Оголошення в тексті 50 проц., на 1-ій сторінці 100 проц. дорожчі Оголошень на кредит не друкуємо За оголошення Р[illegible]ція не відповідає.

Redaktor: Łew Czubatyj. Wydaje: Wydawnictwo „Ukraińska Presa", Iwan Tyktor. Druk St Inst w ar Iw Tyktora. Lwów, Blacharska 9. tel 234-76
Редактор: Лев Чубатий. Видає Видавництво „Українська Преса" Іван Тиктор. Друк. Ст. Ін. в ар. Івана Тиктора. Львів, Бляхарська 9, тел. 234-76.